

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0-24h: 0700/017-017
по цени локалног
позива
или: 011/30-60-680

ТЕМА БРОЈА: Пензијски систем Србије суочен је са тешкоћама на које, поред демографских кретања, утичу и околности општег социјално-економског стања

ПОБОЉШАТИ ПРИХОДНУ СТРАНУ

**ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање**

**ТЕМА БРОЈА: Пензијски системи Србије сучени је са
тешкоћама на које, поред демографских промена,
утичу и осећања општег социјално-економског стања.**

**ГОЛОВАНИ АУТОМАТ
БРОЈА: 011/35-00-000
или на интернету
www.glasosiguranika.rs**

ПОБОЉШАТИ ПРИХОДНУ СТРАНУ

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-437

**РЕДАКЦИЈА ЗА
ВОЈВОДИНУ:**

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Штампарија Балкан, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-437

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

„Веза“ је вишегодишња биљка која се, ако се посади на време и брижљиво негује, лако разграна и пружа до најнедоступнијих места до којих бисмо без ње тешко успели да дођемо, написао је још пре десетак година наш познати сатиричар. А да није погрешно, говоре и резултати скорашњег истраживања према којима само четвртина грађана Србије верује да се у животу може успети напорним радом, а две трећине мисли да их у налажењу бољег посла и бољег живота спречава то што „немају везу“. У складу са тим, страшно нас нервирају људи који и за најобичније ствари потезу неку везу и на сваком месту имају пријатеље својих пријатеља, али када нама нешто затреба, испостави се да нам наше везе не сметају као туђе, напротив.

Свако воли да своје послове заврши што брже, лакше, јевтиније, без чекања дугих редова на шалтерима, без компликоване и отегнуте процедуре и, наравно, без неизвесности. А оно што почне са: „Треба да обавим нешто, је л имаш неког“ – питањем које може да значи тренутно решење нашег проблема – заправо представља увод у много

сложенију појаву, у којој безазлена услуга између пријатеља, познаника, рођака на крају постане образац понашања.

Тако нам треба веза за све могуће потврде и уверења, за пасош, за кредит, за порез, за саобраћајне прекршаје, за неплаћање дажбина, за обданиште, за упис у сваку фазу школовања, за радно место, за преглед код доктора, за операцију, за полагање возачког испита, за фризера, код месара... Сама реченица „Ја имам везу“ чини да се осећамо сигурно и некако моћно.

Дакле, чини се да смо малко лицемерни кад је наша кожа у питању што је, рећи ће многи, и нормално. Други ће тврдити да не траже „везе“ зато што они то желе и воле, него што је такво фактичко стање ствари. Како год, сва је прилика да ће промена навика, начина размишљања и менталитета, ма како неопходна, бити дуготрајна.

Али и вечито зависити од неког другог ко ће да завршава наше послове и решава наше проблеме је – безвезе.

М. Јовановић

Како се научити срећи

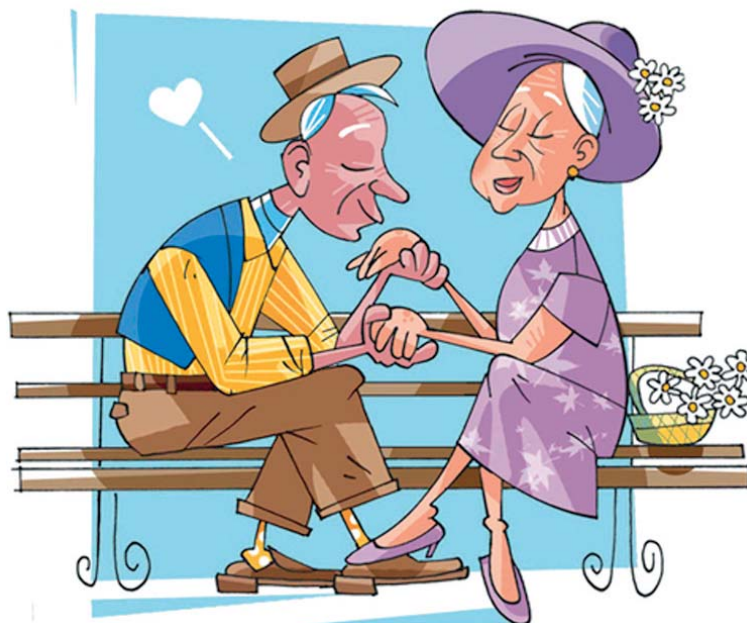
Више пута смо писали о томе да не постоји универзални одговор на питање шта је срећа, јер је она пре свега субјективна категорија, али данас има озбиљних истраживача који сматрају да човек и те како може да научи да буде срећан. Холанђанин Рут Венховен, социолог и професор Универзитета Еразмус у Ротердаму, већ деценијама покушава да срећу претвори у бројке и на научној основи помогне, како појединцима да направе добар избор, тако и креаторима политике да правим одлукама допринесу добробити

грађана. Резултат тих његових настојања је Светска датотека среће која је основана на овом универзитету и која представља највећи регистар истраживања посвећених субјективном осећању уживања у животу.

У данашњој култури која глорификује богатство, лепоту и популарност, у култури где је бити први најважније, где већ родитељи уче децу да се такмиче и побеђују по сваку цену без обзира на правила фер-плеја, овај истраживач покушава да на научним основама помогне људима да буду задовољнији сопственим животом.

Премда идеал среће садржи тежњу за бесконачним трајањем, на супрот несрећи која захтева пролазност, срећа се у стварном животу углавном јавља на тренутке. Сви знамо да ли смо срећни или нисмо, али не знамо шта ће нас усрећити. А по речима холандског „срећолога“, и најновија рецесија представља енигму – према неким истраживањима извесно је да људи више брину, али због тога нису мање срећни. Односно, иако су схватили да је ситуација лоша, то није утицало на њихову личну срећу.

Г. О.

У „ДАНАС КОНФЕРЕНС ЦЕНТРУ” СКУП О ОДРЖИВОСТИ ПЕНЗИЈСКОГ СИСТЕМА

Побољшати приходну страну

Пензијски систем Србије суочен је са озбиљним тешкоћама које су рефлексија утицаја из окружења, системских решења и друштвених промена на које је, из позиције Фонда ПИО, немогуће утицати, рекла је у „Данас конференс центру”, на скупу посвећеном привреди и одрживости пензијског система у Србији, Драгана Калиновић, директорка Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Демографска кретања нису повољна, као ни општа економска ситуација у земљи, а сваке године број пензионера се повећа за просечно 1,5 одсто.

– Фонд омогућава остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања за око 4,5 милиона осигураника, корисника и правних лица. Пет пута месечно исплаћују се пензије и остале накнаде за око 1,65 милиона пензионера, и по том основу је у прошлој години исплаћено 460,7 милијарди динара. Из Фонда ПИО годишње изађе око милион решења, уверења и осталих потврда и настане 25 милиона нових докумената који се трајно чувају и користе. Овај квантитативни контекст показује величину Фонда, значај посла који радимо за веома велики број корисника и разумевање пословне мреже која, кроз законске и врло сложене пословне процесе, спроводи првостепени поступак утврђивања права из пензијског и инвалидског осигурања и њихову исплату – истакла је Драгана Калиновић.

Директорка Фонда је говорила о финансирању система пензијског и инвалидског осигурања од 1995. до данас, јер од те године и датирају проблеми у обезбеђењу средстава за пензије, односно почињу да се смањују приходи од доприноса и да се повећава учешће средстава из буџета.

– Поред типичних проблема са којима се сусрећу сви пензијски системи базирани на текућем финансирању, а то су пре свега демографска кретања, узроци дефицитарног финансирања Фонда упориште имају и у специфичностима транзиције у Србији и околностима општег социјално-економског стања. Као неке од узрока оваквог стања свакако

Неплатише

Директор Пореске управе, Драгутин Радосављевић, изнео је податак да, закључно са јуном 2011, доприносе није уплатило 51.745 привредних субјеката, а да је ПУ за првих шест месеци ове године поднела 8.790 захтева за покретање поступка и 1.648 кривичних пријава. Укупан дуг по основу доприноса, заједно са каматама, тренутно износи 233 милијарде и 119 милиона динара.

би требало поменути незапосленост и „сиву економију”, недовољну фискалну дисциплину и степен наплате доприноса, као и репрограмирање дуга по овом основу, повезивање стажа запосленима чиме држава толерише неплаћање доприноса, финансирање здравствене заштите пензионера из стопе доприноса, али и могућност остваривања права из ПИО која у целини нису реално покривена доприносима. Ту мислим на финансирање расхода везаних за инвалидско осигурање, односно накнаде за туђу негу и помоћ, за телесно оштећење, за инвалиде II и III степена, затим на учешће инвалидских и породичних пензија у укупној структури корисника, као и учешће бенефицираног стажа и пензија остварених по посебним прописима – нагласила је Драгана Калиновић.

Поред директорке Фонда ПИО, на скупу о финансијској одрживости нашег пензијског система говорили су и Богдан Лисоволик, стални представник мисије ММФ-а у Србији, Радина Тодовић, државни секретар Министарства рада и социјалне политике, Драгутин Радосављевић, директор Пореске управе, Милан Кнежевић, председник Асоцијације малих и средњих предузећа, и Мирослав Здравковић, главни уредник веб-портала Makroekonomija.org.

Стални представник мисије ММФ-а, Богдан Лисоволик, рекао је да је контрола трошкова повезаних са старењем проблем многих држава, и да се код нас превише људи пензионирани пре него што наврши године стажа или године живота.

– У Србији пензије нису реално високе, али су високе у односу на економију. Вели-

ка је потрошња, слаба уплата доприноса и ригидно тржиште рада. Некада су услови за пензију били великодушни па сада има много инвалидских пензионера, а повремене амнестије у уплати доприноса поткопавају целу ту идеју. Из такве ситуације могућа су два сценарија: или ће се трошкови за пензије толико повећати да ће довести у питање целу економију, или ће се ти трошкови смањити али онда пензије неће бити довољне за живот – закључио је Лисоволик.

Државни секретар Радина Тодовић је истакла да се највећи део реформе односио углавном на поштравање услова за пензију, али да се не могу сви проблеми решити подизањем старосне границе. Треба побољшати приходну страну система и повећати број људи који раде и плаћају доприносе.

– У Србији има више од 1,63 милиона пензионера, а 2,4 милиона осигураника плаћа доприносе, што значи да је њихов однос 1:1,6. Иако је номинални износ пензија био замрзнут две године, њихово учешће у БДП-у је и даље високо зато што је БДП забележио пад у 2009. и минимални раст у 2010. години. Да је било другачије, и расходи за пензије би били мањи – рекла је Радина Тодовић.

По њеним речима, поред лоше демографске слике и наслеђених проблема, исплата пензија угрожава и неплаћање доприноса.

– У Србији је доста учињено и резултати су присутни. Знатно је смањено и учешће инвалидских пензија, али ни услови се не могу поштравати стално и неоправдано – нагласила је Радина Тодовић.

Милена Јовановић

СРПСКО-НЕМАЧКИ ДАНИ РАЗГОВОРА У БЕОГРАДУ

Много посла за правне

Због великог интересовања грађана који су остварили стаж у обе државе, саветовање продужено за један дан

Уобичајену радну атмосферу у пословној згради Фонда ПИО на Новом Београду (у чијим просторијама, иначе, своју делатност обављају запослени у Служби Филијале за град Београд 1, појединим организационим јединицама Дирекције Фонда, као и у Заводу за социјално осигурање) од 19. до 22. септембра ове године карактерисао је додатни степен приправности и ангажованости, и то у вези са припремом и несметаним одржавањем српско-немачких дана разговора. Као што је познато, дани разговора су изузетна прилика за све оне који имају периоде осигурања навршене у две државе, или су остварили неко право по том основу, да у непосредном контакту са (домаћим и страним) експертима из носилаца осигурања, разреше дилеме и добију неопходне информације и правне савете у вези са својим предметима, односно правима.

Већ крајем августа, телефони на које су се грађани јављали да би заказали термине били су „усијани“ те је, због немогућности да сви заинтересовани буду примљени, са немачком страном договорено да се уместо планирана два радна дана, саветовање

Јулијана Радовановић

организује и трећег дана (до 12 часова), као и да уместо четири пара саветодаваца, заинтересованим грађанима на располагању буде њих пет. Такође је организовано и да један број оних који, нажалост, нису успели да закажу термин, ипак дођу и сачекају погодан тренутак да буду примљени (када се евентуално укаже „празан простор“ између

Александра Банић

два заказана термина, или се неко не појави у предвиђеном термину).

Добра организација саветодавних дана подразумевала је благовремено обављање свих неопходних припремних радњи, укључујући и обезбеђење информатичке подршке. Дан уочи почетка саветовања колеге из немачког пензијског осигурања обишле су просторије у којима ће се радити и извршили пробу рачунарске опреме и функционисања интернет и телефонских веза.

– Током два дана саветовања, у периоду од 9 до 17 часова, као и трећег дана, од 9 до 12, обављени су разговори са више од 250 грађана који су имали питања у вези са остваривањем права из пензијског осигурања применом билатералног споразума о социјалном обезбеђењу закљученог са Немачком. Од тог броја, њих 65 је добило правну помоћ и без стриктно заказаног термина – каже Јулијана Радовановић, начелник Одељења за ПИО по међународним уговорима у РФ ПИО.

Ради доследног поштовања принципа заштите података о личности, грађани су разговоре са саветодавцима (једним из немачког носиоца пензијског осигурања – Deutsche Rentenversicherung, и једним нашим, из Одељења за међународне уговоре Дирекције Фонда, односно Покрајинског фонда) обављали у засебним канцеларијама, уз помоћ преводиоца.

– Најчешћа питања која су постављана саветодавцима односила су се на услове за остваривање права по основу периода осигурања.

Одговорено на свако питање

САВЕТОДАВЦЕ

Уз немачке стручњаке су били и преводиоци

гурања који су навршени у Србији, односно Немачкој, на могућност повраћаја доприноса плаћених у Немачкој (уколико услови за остваривање права нису испуњени),

а приличан број питања био је и у вези са висином пензије по немачким прописима и њеним обрачуном – наводи Јулијана Радвановић.

У циљу оцене резултата дана разговора који су одржани у претходном периоду (16. и 17. марта ове године у Минхену и сада у Београду), одржан је састанак представника Deutsche Rentenversicherung-a, нашег Завода за социјално осигурање и Фонда ПИО, на коме је истакнут значај одржавања ових саветовања са аспекта ефикасног спровођења споруазума између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Савезне Републике Немачке о социјалном обезбеђењу, а посебно имајући у виду чињеницу да је велики број осигураника навршио периоде осигурања у Србији и у Немачкој и да остварују права из пензијског осигурања применом његових одредаба. Заједнички је оцењено да су дани разговора у Минхену и Београду били добро организовани и корисни, као и да је исказано велико интересовање странака за овакав догађај. С обзиром на овакве резултате, а у интересу осигураника и корисника права, закључено је да одржавање саветодавних дана треба наставити и убудуће, у истим терминима, у Немачкој у марту, а у Србији у септембру. За наредну, 2012. годину договорено је да се дани разговора организују у по два града у Србији, односно у Немачкој.

Александра Банић

Прилика за савет и помоћ

Више од двеста педесет грађана из целе Србије – из Београда, Ваљева, Шапца, Ужица, Малог Зворника, који су имали прилику да своје питање или проблем изложе саветодавцима из Немачке и нашим стручњацима, било је врло задовољно што су на овом месту могли да добију савет и правну помоћ, без путовања у иностранство, чекања и излагања великим трошковима.

Анкица Деспот из Београда, која је дошла да се распита када ће моћи да оствари право на немачку пензију, била је одушевљена ефикасношћу и добром организацијом.

– Све је ишло брзо, јако је добро организовано, феноменално. Добила сам и праву информацију колико ћу још морати да сачекам док не напуним године старости. Сад знам тачно на чему сам – рекла је за наш лист ова Београђанка.

Сличне утиске носи и Јован Јурић из Падинске Скеле, који каже да је добио и више него што је очекивао.

– Немам још године за пензију, али сам радио у Немачкој 38 месеци па сам дошао да видим да ли ћу нешто добити за тај стаж. Овде су ми рекли да имам право на превремену пензију, а то нисам знао, и упутили су ме како да је остварим – задовољан је Јован.

Захвалност и похвале за организаторе имао је и Милутин Малетић, који је у Немачкој остварио десетак година стажа.

– Мени је већ било припремљено решење за пензију које ће ми одмах послати, а израчунали су и колики износ ћу да примам. Рекли су ми да имам још нека права за која нисам знао. Не знам стварно шта да кажем, могу само да вам захвалим.

Сви задовољни организацијом

ПОВЕЋАНА АЖУРНОСТ У ФОНДУ ПИО

Више решења у законском року

Процент захтева решених у року од два месеца је у сталном порасту; на основу последњих показатеља он је већи за 12 до 13 одсто, а циљ је да до краја године подаци буду још бољи

Другачији и бољи приступ послу у свим организационим деловима РФ ПИО, уз утврђене норме, стандарде и јасне захтеве, резултирао је ефикаснијим и квалитетнијим радом. Подаци из децембра 2009. показују да је у тој години било поднето 653.708 захтева за остваривање права на ПИО у првостепеном поступку, а од тог броја било је 18,85 одсто нерешених, односно 81,15 одсто решених захтева, од чега је 61 одсто решења донето у законском року од два месеца. У 2010. години Фонду је поднето 627.227 захтева од којих је само 11 одсто остало нерешено, док је 89 одсто захтева решено, од тога 66 одсто у року од два месеца. Последњи подаци за ову годину показују да број нерешених предмета и даље опада, а да се наставља тренд раста броја решених захтева. Наиме, до јуна 2011. поднето је 320.545 захтева, а у јулу је тај број био већи за још 35.824. У јуну је било нерешено 63.859 захтева, односно 20 одсто, а решено 256.686 захтева, што је 80 одсто укупног броја захтева. У јулу није решено 60.202 захтева, што је за два процента мање него у претходном месецу, а решено је 298.198, што је за три процента више. Процент у законском року решених предмета је за оба месеца исти и износи 73 одсто.

По речима Владимира Станковића, директора Сектора за остваривање права из пензиј-

Владимир Станковић

ског и инвалидског осигурања, евидентно је да је рад Фонда бољи, гледано по количини рада и по броју захтева решених у законском року, а то потврђују и други показатељи.

– Када посматрамо период од годину и по дана, дакле од децембра 2009. до јула месеца ове године, јасно је да је проценат захтева решених у законском року у сталном порасту и да је, на основу последњих података, он већи за 12 до 13 одсто. Циљ нам је да до краја године подаци буду још бољи што, ако имамо у виду садашње параметре, реално и можемо да остваримо. Једноставно речено, више људи је добило било позитивно било негативно решење у првостепеном поступку, и то у законском року. Заправо, за 2011. постављени су конкретни задаци организационим јединицама Фонда а први се односио на то да се до краја текуће године реше сви захтеви који нису решени до сада. То практично значи да ће до краја 2011. сви такви захтеви и бити решени. Током ове године у више наврата спроводили смо поступак решавања такозваних старих предмета и до сада је донето око 8.000 тих решења.

Други постављени задатак, што се из досадашњих резултата и види, био је да перманентно повећавамо проценат решених захтева у законском року. Намеравамо да он буде од 75 до 80 одсто – наводи директор Станковић.

Један од значајних задатака је и у вези са захтевима за остваривање права на ПИО у првостепеном поступку који су поднети у 2011.

– Пред све организационе јединице Фонда поставили смо циљ да се, закључно са децембром 2011, реши 90 одсто свих захтева који су поднети у овој години. Најзад, четврти захтев је заправо и проистекао из претходна три, а то је смањење броја нерешених захтева у првостепеном поступку. Да смо на добром путу да све зацртамо и остваримо, говоре сами подаци. Наиме, ако поредимо број нерешених захтева, видимо да их је на крају 2009. било 123.224, а концем августа ове године 58.033 – објашњава Владимир Станковић.

Разлика у односу на ранији рад Фонда, који је значајно напредовао током ове две године, не огледа се само у бројевима.

Поред квантитета, води се рачуна и о квалитету рада.

– Свесни смо да подигнут ниво ажурности може да се одрази на квалитет, и да бисмо то спречили уведена је још једна новина. Почев од 1. 10. 2011. другостепени орган Фонда у поступцима по жалби оцењиваће квалитет рада запослених који раде у првостепеном поступку. Такође, квалитет рада другостепеног органа оцењиваће Одељење за интерну контролу и судску праксу на основу донетих судских пресуда против другостепених решења. Морам да кажем да је и број нерешених жалби у другостепеном поступку одлучивања такође у паду – истиче директор.

У Фонду ПИО ће се и надаље инсистирати на ефикаснијем и бољем корисничком сервису.

– Вршићемо и контролу књиге утисака као једног од извора информација које могу да послуже за боље сагледавање рада Фонда. Такође, перманентно ћемо пратити и пријаве на осигурање корисника породичних и инвалидских пензија – каже Владимир Станковић, директор Сектора за остваривање права из ПИО.

Јелена Оцић

Саветовање у Београду

У Београду ће се, 4. и 5. октобра, одржати дани саветовања носилаца пензијског осигурања Србије и Хрватске. То ће бити прилика да сви грађани који имају недоумице у вези са остваривањем својих права применом одредаба билатералног споразума о социјалном осигурању закљученог са Хрватском, добију неопходну правну помоћ, и то у непосредном контакту, односно разговору са саветодавцима – представницима Хрватског завода за мировинско осигурање и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Као што је познато, две државе (тадашња Савезна Република Југославија и Република Хрватска) своје односе у области социјалног осигурања регулисале су споразумом који је ступио на снагу 1. маја 2003. године. Током саветодавних дана, осигураници, односно корисници неког од права оствареног применом споразума добиће све потребне информације и правне савете у вези са својим предметима, односно правима.

Имајући у виду чињеницу да је реч о саветовању са представницима носиоца пензијског осигурања Хрватске, државе која је настала на простору СФРЈ, велико интересовање грађана било је и очекивано. Ср-

бија и Хрватска су своје правне системе, а тиме и системе пензијског и инвалидског осигурања, градиле на темељима некада јединственог правног система који је такође нестао распадом заједничке државе. Миграција становништва и радне снаге са подручја једне на подручје друге републике била је уобичајена појава која је у радном веку огромног броја људи за последицу имала периоде осигурања навршене у свакој од њих. Број таквих лица, односно осигураника који живе у Србији, а имају период осигурања навршен у Хрватској таласом избеглица је драстично увећан.

Дани саветовања ће бити одржани у згради Фонда ПИО на Новом Београду, Булевар уметности 10. Њихово одржавање је благовремено оглашено путем плаката који су истакнути на видном месту (у шалтер салама) свих организационих јединица Фонда и путем вести – информације на сајтовима Фонда и Завода за социјално осигурање. У дневним новинама „Политика“ и „Вечерње новости“ објављен је оглас са наведеним местом (адресом) и временом одржавања разговора, као и бројевима телефона путем којих се термини могу заказати. Предузете су и друге активности у вези са медијским

оглашавањем дана разговора (штампа, телевизија), и то не само на подручју Београда, већ и на локалном нивоу.

По већ устаљеној пракси, када је организација оваквих догађаја у питању, приликом заказивања термина заинтересована лица саопштавају личне податке (име и презиме, јединствени матични број грађана) да би се саветодавци квалитетно припремили (припремање одговора на питања, односно информације о томе у којој фази се поступак одлучивања тренутно налази, на основу благовременог увида у конкретне предмете), а наводе и разлог због којег желе да учествују на саветовању, односно питање које им је спорно.

Претходни дани саветовања са хрватском страном су одржани у Загребу, у мају ове године, и било би изузетно значајно усталити постојећи ритам њиховог организовања (два пута годишње – у мају и у октобру), нарочито са аспекта убрзања поступка остваривања права, разрешавања спорних ситуација и боље информисаности грађана о правима из пензијског и инвалидског осигурања.

Александра Банић,
саветник директора РФ ПИО

ДР ЈОВАН КРКОБАБИЋ НА ТРИБИНИ „ИЗБОРИМО СЕ ЗА СВОЈА ПРАВА“ У НИШУ

Пензије ће бити повећане

Потпредседник Владе и председник Савеза пензионера Србије, др Јован Кркобабић, боравио је средином месеца у Нишу где је био гост на трибини „Изборимо се за своја права“, коју су заједно организовали Удружење пензионера Ниша и Градски одбор ПУПС-а.

Летња позорница у Тврђави била је мала да прими све Нишлије и госте из околних места који су од првог човека пензионерске организације желели да сазнају шта Савез пензионера и ПУПС чине на решавању социјалних, здравствених, материјалних, статутарних и других проблема особа трећег доба.

Др Јован Кркобабић је подсетио да је донет нови Закон о пензијском и инвалидском осигурању чиме је спречено даље спровођење старог који је про-

Др Јован Кркобабић у Нишу

сечну пензију сводио на 34 одсто просечне плате; пензије су ванредно увећане за 10 одсто, обављено је и усклађивање за 4,7 процената, пензионери са примањима до 30.000 динара

добили су једнократну помоћ од 5.000 динара, а сви старији од 70 година бесплатно користе градски превоз. Речју, пензије прате раст плата у јавном сектору тако да пензионери нису ви-

ше грађани другог реда, како су се многи злонамерни надали и очекивали, истакао је др Јован Кркобабић уз буран аплауз присутних.

Посебну пажњу учесника трибине привукло је обећање првог човека српских пензионера да влада неће дозволити пад привредног раста. Говорећи о ребалансу буџета који је недавно усвојен, др Кркобабић је навео да ће новац бити усмераван на оне пројекте који ће најбрже дати позитивне ефекте и да ће плате и пензије бити повећане.

Трибина је окончана једногласним закључком да ће се пензионери и убудуће суштински борити за социјално одговорну државу и достојанствен међународни положај Србије у Европи и свету.

С. Несторовић

Салон антиратне карикатуре

Жири шеснаестог међународног Салона антиратне карикатуре саопштио је да је на конкурс Салона ове године стигло око 400 радова из 46 земаља, од којих ће на овогодишњој изложби бити приказана 83 рада. Изложба ће бити организована у Галерији крагујевачког

Народног музеја, у оквиру традиционалних Октобарских свечаности. Гран при, који додељује Међународна асоцијација градова весника мира, ове године припао је карикатуристи из Србије Југославу Влаховићу. Златна плакета овогодишњег салона припала је Тоши Борковићу, сребрна Сави Бабићу, а бронзана Луку Дешемакеру, карикатуристи из Белгије.

Крагујевачки Салон антиратне карикатуре је међу десет најбољих у свету.

Додељен „Туристички цвет“

Поводом Светског дана туризма, Туристичка организација Србије доделила је, по петнаести пут, „Туристички цвет“ најбољим појединцима и организацијама у овој привредној грани. Награду за најбољи специјални догађај у функцији промоције туризма добила је „Нушићијада“ из Ивањице, најбоља је била Ту-

ристичка организација из Ниша, а у категорији угоститељског објекта признање је припало хотелу „Зира“. Награду је освојило и сеоско туристичко домаћинство Вила Албедо из села Варна, као и Јелена Лазић, ауторка победничког сувенира – осликани чокањи и тегле са дрвеним сталком. У категорији представљања Србије као туристичке дестинације путем електронских и штампаних медија награде су добили новинар Владан Костић и Драган Боснић, фотограф и аутор књиге „Чудесна Србија“. Две награде додељене су за допринос и унапређење туризма и подизање квалитета туристичке услуге, и оне су припале Јавном предузећу Београдска тврђава и директорки Туристичке организације Сремски Карловци, Јасмини Бељан Искрин. Специјалну награду ван конкуренције, за промоцију Србије, добио је најбољи српски и светски тенисер Новак Ђоковић.

Слава општине Топола

Литургијом у цркви Рођења пресвете Богородице и сечењем славског колача општина Топола обележила је своју славу, Малу госпојину, али и значајан јубилеј – 200 година од подизања цркве, задужбине војда Карађорђа. Литију је предводио епископ шумадијски господин Јован.

На свечаној седници Скупштине општине Топола заслужним појединцима и институцијама уручене су повеље, а ово је била и прилика да се сумирају резултати рада општинске управе.

Обележавање општинске славе није прошло без традиционалног вашара, а прославу је употпунио концерт Биљане Крстић и ансамбла „Бистрик“.

Музички мостови

У години обележавања јубилеја – 150 година рада и постојања Српског народног позоришта у Новом Саду, Симфонијски оркестар овог храма културе одржао је 20. септембра, у Синагоги, заједнички концерт са Бањалучком филхармонијом.

Концерт је део пројекта „Мостови музике“ у оквиру кога су ова два оркестра одржала неколико заједничких наступа у Војводини (Нови Сад, Вршац, Зрењанин) на којима је здружени оркестар од 57 чланова представио захвалној публици неке од највећих светских оперских бисера.

Сарадња Бањалучке филхармоније и Оркестра СНП-а наставиће се у новембру у Републици Српској, када ће бити одржани заједнички наступи у Бијељини, Брчком, Бањалуци и Градишци.

Исплата пензија

Исплата другог дела августовске пензије корисницима из категорије запослених почела је 24. септембра.

Бившим пољопривредницима други део августовских припадности исплаћује се од 21. септембра, а самосталци ће целе септембарске пензије примити 4. октобра.

Просечна зарада у августу 38.389 динара

Просечна нето зарада у Србији исплаћена у августу износила је 38.389 динара, што је у односу на просечну зараду у јулу и номинално и реално ниже за 1,9 одсто, саопштио је Републички завод за статистику.

Просечна бруто зарада исплаћена у августу износи 53.285 динара и у односу на просечну јулску бруто зараду и реално и номинално је нижа за 1,6 процената.

Просечна бруто зарада исплаћена у периоду јануар–август ове године била је номинално виша за 11,1, а реално нижа за 1,4 одсто од просечне бруто зараде исплаћене у периоду јануар–јуни 2010. године.

Обележен дан борбе против Алцхајмерове болести

Поводом Светског дана Алцхајмерове болести, 21. септембра, на Тргу слободe у Новом Саду постављен је информативни штанд на којем су грађани могли да добију обавештења и едукативни материјал о овој болести од које најчешће оболевају најстарији. У свету данас од Алцхајмерове болести болује 36 милиона људи, а у Србији, процењује се, сваки десети грађанин старији од 65 година. С друге стране, у нашој земљи постоје само два центра за поремећаје памћења и деменције, при клиничким центрима у Београду и Новом Саду.

Организатор обележавања овог дана у 70 земаља била је Светска асоцијација за Алцхајмерову болест, а он је у Новом Саду пропраћен и трибином „Право лице деменције“, у Скупштини града, коју је организовало Удружење грађана „Алцхајмер“. У просторијама Удружења, 22. и 23. септембра организована је и манифестација Дани отворених врата.

Почиње „Радост Европе“

Највећа дечја манифестација у Србији, „Радост Европе“, ове године одржаће се од 1. до 5. октобра. На овим сусретима, 42. по реду, учествоваће око 1.500 деце из 19 земаља, а тема овогодишње манифестације је „Кад би дрвце ходало“, по називу познате песме Григора Витеза.

Деца из целе Европе имаће током пет дана прилику да се друже и представе различитим уметничким изразом – класичном, традиционалном, џез и савременом игром, драмом, музиком и филмом, а програм почиње великим карневалом на платоу код фонтане у парку Ташмајдан. У оквиру овогодишње „Радости Европе“ биће одржана и три концерта „Сусрети пријатељства“ у Великој дворани Дечјег културног центра Београда, а учесници манифестације и њихови домаћини имаће прилику да се забаве и на спортским теренима Аде Циганлије.

Помоћ за бебе

Општинским одлукама, брачни парови и новорођене бебе, почев од 1. јануара наредне године, користитиће финансијску помоћ општине Сврљиг у циљу повећања natalитета и заустављања миграције становништва из ове неразвијене средине. У првих шест месеци ове године у општини Сврљиг рођено је само 45 беба и склопљено 11 бракова.

– Из општинског буџета предвиђена је једнократна новчана помоћ брачним паровима, по сто хиљада динара за оне који живе у Сврљигу и 150.000 за брачне парове на сеоском подручју – каже председница СО Сврљиг, Јелена Трифунковић. Услов је да један од супружника шест месеци пре закључења брака живи у Сврљигу или неком од сврљижких села и да након рођења детета наставе петогодишњи живот у овој општини.

Поред садашње једнократне новчане помоћи од 25.000 динара, новом општинском одлуком од јануара наредне године родитељи новорођених беба добијаће месечно и по пет хиљада динара до навршене прве године живота детета. И овде постоје услови – да је једном од родитеља шест месеци пре рођења бебе место становања општина Сврљиг, као и да мајка и дете остану на територији ове општине у наредне две године.

Крагујевац: резултати анализа на кућну адресу

Клинички центар у Крагујевцу, у сарадњи са Јавним предузећем ПТТ саобраћаја „Србија“, увео је услугу слања резултата анализа путем пост експреса, да би их корисници добили у што краћем року, уместо да долазе по њих. Цена ове услуге је 155 динара.

На тај начин грађани ће имати могућност да знатно уштеде на времену јер неће морати да путују. Иначе, у Клинички центар Крагујевац, поред околних места, пацијенти долазе и из Тутина, Новог Пазара, Рашке, Ужица, Краљева, Чачка или Косовске Митровице.

Формулари захтева за достављање резултата поштом биће доступни свим пацијентима на месту узимања материјала за анализу, као и у служби уписа пацијената. Попуњени захтев предаваће се заједно са упутом.

ИЗ РАДА СЕКТОРА ЗА МЕДИЦИНСКО ВЕШТАЧЕЊЕ

Процена телесног оштећења

Право на новчану накнаду за телесно оштећење имају само осигураници код којих је оно проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу и износи најмање 30 процената

Телесно оштећење (ТО) постоји кад код осигураника настане губитак, битније оштећење или знатнија онеспособљеност појединих органа или делова тела, што отежава нормалну активност организма и захтева веће напоре у остваривању животних потреба, без обзира на то да ли узрокује или не узрокује инвалидност. Телесна оштећења се разврставају према тежини у осам степени, односно у процентима од 30 до 100 одсто.

Право на новчану накнаду за телесно оштећење су до 1997. године имали сви осигураници код којих оно настане за време осигурања, без обзира на узрок његовог настанка. Након измене Закона о ПИО те године, ово право имају само они осигураници код којих је телесно оштећење узроковано повредом на раду или професионалном болешћу и износи најмање 30 процената.

У августу 2011. године из категорије запослених било је 84.307 корисника накнаде за телесно оштећење, из категорије самосталних делатности ово право је користило 1.787 особа, док је ова накнада исплаћивана за 1.447 пољопривредника.

Др Милан Авакумовић, начелник Одељења за контролу налаза при Сектору за медицинско вештачење, наглашава да је вештачење телесног оштећења одговоран посао који лекари РФ ПИО обављају према важећем Правилнику о утврђивању телесних оштећења.

– Појмови који се често мешају и праве забуну су инвалидитет и инвалидност. Инвалидитет је телесно оштећење а инвалид-

Др Милан
Авакумовић

ност је потпуни губитак радне способности. Особа може да оствари право на инвалидску пензију а да јој се уопште не утврди постојање телесног оштећења, и обрнуто – да се утврди постојање ТО у одређеном степено, али да нису испуњени медицински критеријуми за потпуни губитак радне способности.

Када лекар вештак даје оцену ТО, дужан је да се изјасни по којој глави и тачки Правилника о утврђивању телесних оштећења оно постоји и у којој висини (проценту). Такође је дужан да се изјасни о датуму и узроку настанка телесног оштећења. Узрок може бити повреда на раду и професионална болест, а може бити и повреда ван рада и обољење које није професионално. Према члану 97 Закона о ПИО, као дан настанка телесног оштећења узима се датум када је на основу прегледа органа вештачења у првостепеном поступку дат налаз, оцена и мишљење, односно неки ранији дан за који постоји одговарајућа медицинска документација – објашњава начелник др Авакумовић.

Вештачење телесног оштећења је неопходно ради остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања, али и ради остваривања права у другим установама и институцијама у циљу помоћи и заштите особа са инвалидитетом. Оно се обавља на захтев осигураника, корисника права, односно другог лица, или по службеној ду-

жности приликом вештачења радне способности (инвалидности), као и при вештачењу потребе за помоћи и негом другог лица. Уколико је узрок ТО професионално обољење, оно мора бити верификовано од стране Института за медицину рада Београд или 3333Р из Новог Сада или Ниша. Када је узрок телесног оштећења повреда на раду, решење доноси правна служба РФ ПИО на основу важеће законске регулативе, при чему лекар вештак мора да наведе и датум када се повреда догодила.

– Право на новчану накнаду имају само они осигураници код којих је оштећење настало услед професионалне болести или повреде на раду. То значи да и другим особама може бити утврђено телесно оштећење, али ако оно није настало из наведених разлога, односно ако је узроковано обољењем које није регистровано као професионално или повредом ван рада, онда се тим лицима не исплаћује накнада. Поред тога, када говоримо о остваривању права из ПИО, свим особама са телесним оштећењем од најмање 70 одсто (појединачно или кумулативно), које су обавезно осигуране, стаж осигурања се рачуна са увећаним трајањем (15 за 12 месеци). Једна особа може да има више телесних оштећења и она се кумулирају (сабирају). Ако постоје два или више телесних оштећења, укупан проценат се утврђује повећањем највећег процента појединачног телесног оштећења, и то по

20 одсто за свако следеће телесно оштећење које износи 50 процената или више, а по 10 одсто за свако следеће телесно оштећење које износи 30 или 40 процената. Укупан проценат телесног оштећења не може прећи 100 одсто. Телесно оштећење по једном основу је оно ТО које се цени по једној глави и по једној тачки Правилника, а кумулативно ТО се цени по више глава и тачака – истиче др Милан Авакумовић.

Утврђивање телесног оштећења је веома важно јер се њиме остварују и одређене олакшице које су битне у свакодневном животу особа са инвалидитетом:

– Преко центара за социјални рад особе које су оствариле право на туђу негу и помоћ, а имају телесно оштећење 100 одсто по једном основу, као и особе којима су цењена два телесна оштећења у износу од најмање 70 процената, имају право на увећану накнаду за помоћ и негу другог лица. Особа са инвалидитетом која има утврђено телесно оштећење од најмање 70 одсто ослобођена је плаћања царине приликом увоза путничког возила до 2.500 кубика, а лице коме је по једном основу утврђено телесно оштећење од 100 одсто има, поред тога, и право на повраћај пореза (ПДВ). Такође, приликом регистрације моторних возила, особе са решењем о телесном оштећењу (најмање 80 процената, или 60 процената и више ако се односи на доње екстремитете) имају велики попуст. Плаћања путарине ослобођена су путничка возила инвалида који имају право на помоћ и негу другог лица и она са адаптираним командама ако служе за њихов лични превоз. Бесплатан градски превоз омогућен је инвалидима рада са телесним оштећењем најмање 70 одсто, слепим лицима и њиховим пратиоцима, као и ратним војним инвалидима и цивилним инвалидима рата код којих постоји телесно оштећење од 50 до 100 одсто, при чему напомињем да се наш Правилник о утврђивању телесних оштећења разликује од војног – каже начелник.

Одређене олакшице постоје и када је реч о режијским трошковима становања:

– Телевизијске претплате су ослобођене особе са 100 одсто телесног оштећења, слепа и глува лица, као и они којима је, било да су са инвалидитетом или не, неопходна туђа нега и помоћ. Попуст постоји и код плаћања ПТТ услуга, и то само за инвалиде I категорије (са 100 одсто телесног оштећења). Особе које примају накнаду за помоћ и негу другог лица могу да остваре попусте код плаћања комуналних услуга, електричне енергије, интернета, мобилне телефоније, кабловске ТВ, међуградског превоза и легализације објеката – наводи др Милан Авакумовић.

Јелена Оцић

(За информације су коришћени интернет портали установа које дају олакшице особама са инвалидитетом.)

СТРАТЕГИЈА ВЛАДЕ ВОЈВОДИНЕ

За бољи положај жена на селу

Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност полова иницирао је израду „Стратегије и акционог плана за унапређење економског положаја жена на селу у АП Војводини 2012-2016“, да би се систематски и институционално приступило решавању проблема жена на селу и унапредио њихов економски положај. На изради овог документа, у оквиру радне групе, биће ангажовани стручњаци са дугогодишњим искуством у тој области. Пре свих, они из области пољопривреде и родне рав-

ове године и да 2012. већ почне њена реализација.

Економско оснаживање жена на селу, као вишеструко угрожене групе, предуслов је руралног развоја уопште и један је од стратешких приоритета, те је стога Покрајински секретаријат за рад само у последње три године подржао оснивање више од 400 женских удружења, од чега их је око 60 одсто у селима.

– Ово је изузетно значајан догађај који би требало да у следећих неколико година има

Потписивање Споразума

ноправности, као и представници невладиних организација и релевантних покрајинских институција. Предвиђено је и учешће жена са села кроз јавне расправе широм Војводине, а њихови коментари биће уграђени у коначну верзију документа.

Споразум о сарадњи на изради Стратегије закључили су Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност полова, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Покрајински фонд за развој пољопривреде и Завод за равноправност полова, а пројекат је подржала и Агенција Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена – UN Women. Стратегија би требало да буде завршена до децембра

снажне позитивне последице на положај сеоских жена, на унапређење војвођанске привреде и, самим тим, на комплетну економску ситуацију у Покрајини – нагласио је Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, запошљавање и равноправност полова.

Јожеф Сабо, директор Покрајинског фонда за развој пољопривреде, најавио је да ће жене које буду користиле кредите преко њиховог фонда као погодност имати знатно ниже каматне стопе. Асја Врбанова, директорка београдске канцеларије UN Women, истакла је да, уз подршку овом пројекту, њена организација жели да види и како ће Покрајина Стратегију спроводити у пракси.

Мирослав Мектеровић

АЛЕКСИНАЦ: СУСРЕТИ ПЕНЗИОНЕРА ТРИ ОКРУГА

Пензионери нису терет државе

Више од 350 пензионера из Димитровграда, Бабушнице, Беле Паланке, Прокупља, Куршумлије, Блага, Житорађе, Ражња, Мерошине, Дољевца, Гаџиног Хана, Сврљица и града домаћина, Алексинца, окупило се, 24. септембра, на 30. сусретима пензионера Нишавског, Пиротског и Топличког округа. У Алексинац су допутовали и други гости са којима алексиначко Удружење пензионера успешно сарађује, а уочи почетка сусрета за све њих пријем је приредио председник општине, Иван Димић.

У препуној сали Дома културе, поздрављен громким аплаузима, учесницима овог скупа обратио се др Јован Кркобабић, потпредседник Владе, председник Савеза пензионера Србије и лидер ПУПС-а. Истакавши да је на минувим изборима тек сваки осми пензионер гласао за себе, Кркобабић је нагласио да је та огромна већина гласова отишла онима који сада најстарије осигуранике доживљавају

и јавно декларишу као – државни терет.

– Пензионерима је једино преостало да се окрену себи, да засучемо рукаве и подижемо ову земљу заједно са нашом децом и не дозволимо никоме да нас на тај начин третира и понижава – рекао је Кркобабић.

Иначе, јубиларне сусрете пензионера три округа отворио је Мирослав Здравковић, председник Општинског удружења

пензионера, а затим је говорио први човек општине Алексинац, Иван Димић. Скуп су поздравили и Ђуро Перић, заменик председника Савеза пензионера Србије, као и челници окружних одбора пензионера Пиротског, Нишавског и Топличког округа: Велимир Пејчић, Мирољуб Станковић и Миша Илић.

Заучеснике сусрета приређен је богат културно-уметнички програм у коме су учествовали

чланови фолклорног ансамбла КУД „Алпос“, ученици Основне музичке школе „Владимир Ђорђевић“, песник Србобран Матић, интерпретаторке изворних народних песама Милица Милосављевић и Катарина Додић, професор музике Јовица Гавриловић и Слободан Ганић који је тумачио лик Миткета у одломку из „Коштана“ Боре Станковића.

Дружење је настављено у ресторани „Марко Поло“ где је заједнички ручак, уз музику, игру и песму, трајао до раних вечерњих сати.

Судећи по реакцијама присутних, овогодишњи сусрети памтиће се по изузетно доброј организацији и квалитетном културно-уметничком програму. Заслуге за то припадају домаћинима, пре свега Удружењу пензионера, али и општини која је у великој мери помогла да ова манифестација протекне у најбољем реду.

Наредни, 31. сусрети пензионера одржаће се септембра 2012. у Прокупљу.

Срђан Илић

ИНВАЛИДИ РАДА ИЗ ШАПЦА И БАЧКЕ ПАЛАНКЕ ПОСЕТИЛИ РУМЉАНЕ

Дугогодишње дружење и уважавање

Дружења братских организација инвалида рада из Бачке Паланке, Шапца и Руме трају већ скоро 18 година, а ове године домаћини су били Румљани.

На свом путовању до Руме, 35 инвалида рада из Бачке Паланке, Бача и Покрајинског СИР-а обишло је, 16. септембра, манастир Старо Хопово на Фрушкој гори и излетиште Бор-

ковац. У манастиру су слушали о историјату Старог Хопова, у коме је од 1757. до 1760. године боравио и велики просветитељ Доситеј Обрадовић. С друге стране, Шапчани, њих педесетак, направили су кратак излет до језера Борковац.

Мирослава Савковић, председница Градске организације инвалида рада Шапца, рекла

нам је да се на овим традиционалним дружењима, уз неизбежан заједнички ручак, песму и весеље, размењују и искуства у раду.

– Током дружења излажемо на који начин ми решавамо неке проблеме у раду, а прихватимо оно што сматрамо да су наше братске организације боље урадиле, тако да та богата размена искустава уз међусобно уважавање скоро личи на неку трибину или округлисто – објаснила је Мирослава Савковић.

Мирко Стојисављевић, председник Општинске организације СИР Рума, био је искрено радостан што је са својих тридесетак активиста успешно угостио око 150 гостију из других градова, јер су овом дружењу присуствовали и представници организација инвалида рада

из Шида, Сремске Митровице, Сремских Карловаца и Беочина, као и Стана Свиларов, председница СИР Војводине.

Скуп су обишли и Светислав Дамјанчић, представник општине Рума, који је рекао да локална самоуправа радо, у складу са финансијским могућностима, подржава све активности СИР Рума, као и Ђорђе Продановић, председник Општинског удружења пензионера, који је најавио будућу сарадњу са домаћинима.

Божидар Жабаљац, председник Општинске организације СИР Бачка Паланка, подсетио је присутне да њихова дружења толико дуго трају да већ имају и заједничка сећања, а Стана Свиларов је била поносна јер је била међу заговорницима и иницијаторима овакве сарадње.

М. Мектеровић

Сусрет са амбасадором

Светомир – Тола Миленковић, пензионер из Великих Купаца, код Крушевца, основао је у свом родном месту Друштво српско-швајцарског пријатељства „Др Виктор Кин“. Изузетне хуманитарне активности овог времешног али виталног Расинца нису остале непримећене, те су га из швајцарске амбасаде у Београду позвали на пријем поводом 720 година државности.

– На позив господина Ервина Хофера, амбасадора Швајцарске у Србији, присуствовали смо овом величанственом пријему у Београду и то је за нас била велика част – каже Светомир Миленковић, оснивач и председник Друштва пријатељства, и наставља: – Ово је мој пети сусрет са његовом екселенцијом, амбасадором Швајцарске, који је и овога пута био изузетно срдчан и гостољубив. То ми је један од најлепших тренутака у животу. Пријему су присуствовале бројне дипломате из целог света и истакнуте личности из политичког, привредног и културног живота Србије.

Према Миленковићевим речима, Друштво српско-швајцарског пријатељства из Великих Купаца је једино код нас које је формирано у циљу унапређења пријатељства између ове две земље, а посебно је и

Светомир
Миленковић

по томе што је седиште Друштва у једном селу.

– Господину Ервину Хоферу рекао сам да смо смештени у селу и да немамо добре услове за рад. Он је одговорио да је баш добро што смо на селу јер Србија треба равномерно да се развија, па је стога потребно

да се одређене институције и организације стационирају и по селима – прича Тола.

Друштво је ванстраначко и има хуманитарни карактер. Још пре 25 година, када је живео и радио у иностранству (у Француској и Швајцарској), Миленковић је организовано да деца наших радника из света посете Велике Купце. То су били незаборавни тренуци за све, а за децу посебно. Сада је у плану узвратна посета малишана из Великих Купаца вршњацима – деци наших радника у Швајцарској.

У Друштву српско-швајцарског пријатељства су нам рекли да желе да захвале др Браниславу Катанчевићу, директору Специјалне болнице у Рибарској бањи, али и амбасади Швајцарске у Београду, на свакој подршци приликом подизања споменика великом хуманисти и добротвору за српски народ, др Виктору Кину, који је лечио наше борце у Балканском и Првом светском рату.

Следећи сусрет са амбасадором Швајцарске Тола Миленковић планира у Великим Купцима, приликом откривања споменика-чесме у част српско-швајцарског пријатељства.

Живомир Миленковић

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА ПОКРАЈИНСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИНВАЛИДА РАДА У НОВОМ САДУ

Сликарско умеће гаранција за будуће сусрете

Савез инвалида рада Војводине успешно је организовао своју Другу ликовну колонију, овога пута у просторијама Градске организације Нови Сад, где им је домаћин био Милан Ивић, председник ове организације. Према речима Стане Свиларов, председнице СИР Војводине, на колонији, коју је као пројектовану активност делимично финансирало Министарство рада и социјалне политике – Сектор за заштиту особа са инвалидитетом, учествовало је двадесет сликара из 19 општинских организација инвалида рада из целе покрајине.

На овогодишњу „финалну“ колонију, најталентованије уметнике са кичицом најпре су делегирани организатори већ одржаних колонија у Беочину, Падини и Кули, а затим су руководства општинских организација на манифестацију упутила

и своје представнике. Овом уметничком догађају присуствовали су и Станко Нимчевић и Стеван Радишић, функционери републичког и покрајинског СИР, затим Јосип Хорват, организатор Прве сликарске колоније, и Славојка Кљакић и Мирјана Бабин, чланови Покрајинског СИР.

По оцени уметничког модератора колоније, Дубравке Недовић, академске сликарке из Куле, радове који су настали на овом сусрету инвалида рада красио је истанчан колорит и маштовита композиција, које су сликари аматери вешто укомпоновали. Она сматра да њихове слике одишу свежином и да су гаранција за нове ликовне колоније у наредним годинама. Дубравка Недовић је истакла да се на оваквим колонијама може пратити настанак једне слике, и да уметници могу размењивати

знања и искуства о техникама ликовног стварања.

То потврђује и Љубица Томић, инвалидски пензионер из Беочина:

– Кроз сликање се релаксирам, посебно када сам оптерећена неким животним проблемима. Углавном сликам природу јер ме она смирује. Учествовала сам већ на три ликовне

колоније, и задовољна сам јер увек сазнам нешто ново.

Након заједничког ручка и поделе захвалница, Стана Свиларов је најавила да ће наредне године, у оквиру манифестације „Ноћ музеја“, Покрајински СИР у Новом Саду организовати донаторску аукцију слика насталих на овим ликовним колонијама.

Мирослав Мектеровић

МЕЂУНАРОДНИ ДАН СТАРИЈИХ

Укоренење предрасуде и стереотипи

Од 1990. године, на основу резолуције коју је усвојила Генерална скупштина Уједињених нација, 1. октобар се обележава као Међународни дан старијих. Србија тај дан ове године дочекује као четврта на светској листи земаља са најстаријим становништвом, чији је положај веома тежак. Светски дан старих упозорава да установе, организације и појединци треба да учине све да стари људи живе достојанствено, као потпуно интегрисани и активни учесници у друштву.

Према пројекцијама Републичког завода за статистику, у Србији ће 2017. године живети 1,8 милиона старијих од 65 година и они ће чинити 25,9 одсто популације. Србија

ће, према тим предвиђањима, 2032. године имати 6.850.000 становника, а од тога ће 27,2 одсто бити старији од 65 година. Млађих од 19 година биће 20,7 одсто. Очекује се да до 2025. године за 11 процената буде већи број старијих људи у свету, а у будућности да 23 одсто укупне популације чине стари људи.

Старост, званично, социолошким критеријумима мерена, почиње између 65. и 70. године али би, биолошки посматрано, та граница могла да се помери навише. Једна нација се сматра старом када старији од 65 година премаше 15 одсто популације. Тај проценат је већ сада у нашој земљи 17,8

Фото: Д. Цветановић

одсто, а у појединим местима достиже и до 30 процената. Србија, нажалост, није стара зато што њени становници дуже живе. Наша нација је стара због ниског наталитета и значајног одлива младих из земље. Превлазили смо све норме које једну нацију дефинишу као стару, а годишње губимо око 30.000 становника.

Универзална декларација о људским правима усвојена је 1948. године и данас се признаје као обичајно право према коме свака државу у свету има обавезу. Ипак, права старијих особа су претежно занемарена, чак и у оквиру међународног права.

Старије особе, и жене и мушкарци, имају једнака права као и сви други људи, јер се са правима рађамо и то је непромењива категорија ма у ком животном добу да се налазимо. У земљи у којој бројни економски проблеми често појединца лишавају достојанства и равноправности, сиромаштво је најдубље управо код старијих. Истраживање из 2007. године је показало да је укупан социо-економски положај старих код нас изразито неповољан, и да је стопа сиромаштва код ове популације 9,6 посто, што је

знатно више од просечне која је износила 6,6 одсто. Ризик од сиромаштва код старијих је такође виши од просечног, и то за 40 до 50 одсто. Поред тога, живимо на тлу где су предрасуде и стереотипи по основу година дубоко укоренење, а многобројни облици међугенерациске сарадње изостају.

Најзад, није довољно, али је важно имати на уму да уважавање других људи, однос према старењу, старости и старима није само ствар кућног васпитања и емпатије, него је то и питање сопствене зрелости и достојанства у било којим годинама живота.

Јелена Оцић

Права пензионера на рад

Активно старење подразумева и рад у пензионерским данима, а то значи и додатне приходе уз пензију и богатији друштвени живот. Старосни пензионери, уколико желе, могу да заснују радни однос или да се одреде за неку самосталну делатност. Они имају право да се запосле на одређено или неодређено време, или да се радно ангажују уговором о привременим и повременим пословима, или уговором о делу, као и ауторским уговором. Корисници инвалидске пензије могу, такође, да закључе уговор о делу или да обављају привремене и повремене послове. Уколико се, пак, запосле или обављају самосталну делатност, за кориснике инвалидских пензија се покреће поступак за поновну оцену радне способности. И породични пензионери имају право да се запосле, а исплата породичних пензија се неће обуставити када је месечна уговорена накнада нижа од 50 одсто од најниже основице у осигурању запослених важеће у моменту уплате доприноса.

Информативни центар за старије

У циљу свеобухватног информисања и свакодневне подршке, Установа геронтолошки центар Београд у јуну је основала Информативни центар за старије. Центар има улогу да пружи податке из области социјалне и здравствене заштите, пензијског и инвалидског осигурања, услуга на нивоу локалне самоуправе, комуналних и других служби, образовања, културе, банкарских услуга. Сви заинтересовани могу бесплатно да позову на телефон број 0800 115 116. Центар се налази у Београду, у улици Краљице Наталије 52, а радно време од понедељка до петка је од 8 до 20 часова, суботом од 8 до 13 часова.

РАЧУНАЈТЕ НА РАЧУНАРЕ

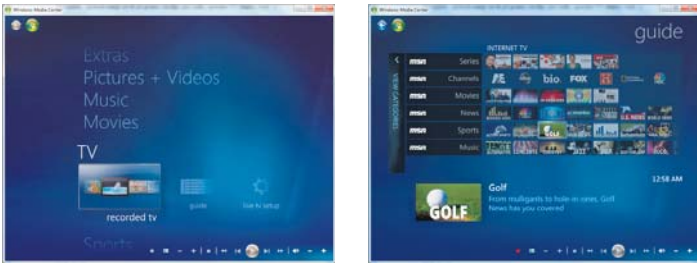
Windows Media Center (2)

5. **TB** – ову опцију користимо за:

а) **recorded TB** – гледање и снимање телевизијског програма које можемо да сортирамо по датуму снимања (**date recorded**) или називу (**title**). Када изаберемо жељени програм или филм, можемо да га прегледамо (**Play**) или обришемо (**Delete**);

б) **guide** – детаљни приказ информација (водич) о интернет ТВ програмима да бисмо боље организовали свој избор – рецимо гледаћемо утакмицу уживо, а можемо да снимимо филм који почиње у исто време; такође кроз детаљан увид (учесници у шоу програмима, политичким коментарима, глумци у филмовима...) у програме одређених телевизија можемо унапред да изаберемо серије, филмове, спортска дешавања са одређених телевизија и подесимо **Windows Media Center** за њихово снимање;

ц) **set up tv** – подешавање параметара за пријем ТВ програма.

6. **Sports** – ову опцију користимо за:

а) **scores** – преглед резултата спортских дешавања из понуђених спортова и лига;

б) **players** – избор играча из понуђене листе сортиране по спортовима (лигама), позицији на којој играју, као и преглед њихових биографија и карактеристика;

ц) **leagues** – преглед тренутних стања одређених лига.

7. **Tasks** – ову опцију користимо за:

а) **settings** – подешавање општих карактеристика програма (**General**), подешавање ТВ и аудио параметара (**TV**), начин приказивања дигиталних слика (**Pictures**), визуелни приказ који прати одговарајућу музику (**Music**), подешавање параметара везаних за пројекцију DVD-а који обухватају контролу DVD-а даљинским управљачем и избор језика којим се приказује пратећи текст на DVD-у (**DVD**), подешавање параметара уређаја за кућну мрежу (**Extender**) и приказивање/уклањање свих фолдера који се налазе у библиотеци слика, музике и видео записа (**Media Libraries**);

б) **burn cd/dvd** – нарезивање жељених података на CD или DVD;

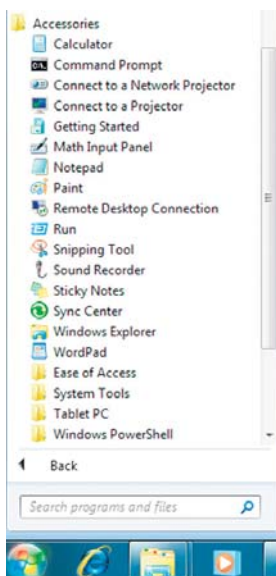
ц) **sync** – усклађивање информација између нашег компјутера са мултимедијалним уређајима;

д) **add extender** – постављање кућне мреже која нам омогућава коришћење програма Windows Media Center из свих просторија стана где поседујемо одговарајуће техничке могућности (ТВ, радио...);

е) **shut down** – прекид рада рачунара: затварање програма Windows Media Center (**Close**), затварање свих програма а да при том не искључујемо рачунар (**Log Off**), потпуно искључивање рачунара (**Shut Down**), рестартовање рачунара (**Restart**) и постављање рачунара у стање „спавања“ (**Sleep**).

Accessories

1. **CALCULATOR** – рад са рачунским операцијама (као дигитрон);
2. **COMMAND PROMPT** – извршавање функција базираних на тексту;
3. **CONNECT TO NETWORK PROJECTOR** –

Када клинемо на дугме **Start** и изаберемо **All Programs**, видећемо фолдер **Accessories** у коме су инсталирани пратећи програми у којима можемо урадити неке основне ствари уколико немамо инсталиран Microsoft Office и графичке програме. Они се налазе у фолдеру **Accessories** и користимо их за:

приказивање десктопа са његовим садржајем на мрежном пројектору;

4. **CONNECT TO A PROJECTOR** – приказивање десктопа са његовим садржајем на пројектору;

5. **GETTING STARTED** – објашњење како да савладамо и усвојимо елементе радног окружења Windows 7;

6. **MATH INPUT PANEL** – ручно уписивање математичких једначина од најједноставнијих до најсложенијих и њихово претварање у електронски запис;

7. **NOTEPAD** – уношење информација које користимо као подсетник (бележница, notes);

8. **PAINT** – рад са графиком као први корак ка моћнијим и напреднијим програмима;

9. **REMOTE DESKTOP CONNECTION** – повезивање са компјутерима који се налазе на удаљеним локацијама;

10. **RUN** – покретање и отварање програма, фолдера, докумената или веб-сајтова;

11. **SNIPPING TOOL** – одсецање жељеног дела екранске слике (тај део слике можемо да сачувамо и да га даље обрађујемо по потреби);

12. **SOUND RECORDER** – снимање и чување звука на рачунару;

13. **STICKY NOTES** – подсетник који у облику лепљивих белешки („Post-It“) стоји залепљен на десктопу;

14. **SYNC CENTER** – синхронизација информација између сопственог и других рачунара, уређаја и мрежних фолдера;

15. **WINDOWS EXPLORER** – приказивање свих фајлова и фолдера који се налазе на рачунару;

16. **WORDPAD** – обрада текста, и у њему на врло једноставан начин можемо куцати дописе, меморандуме, фактуре, писма, дипломске радове итд. Важно је знати да у WordPadу можемо чувати документе, мењати им садржај, брисати их итд.;

17. **EASE OF ACCESS** – коришћење олакшица приликом употребе рачунара;

18. **SYSTEM TOOLS** – подешавање параметара рада рачунара;

19. **TABLET PC** – унос података у рачунар на другачији начин у односу на стандардну тастатуру;

20. **WINDOWS POWER SHELL** – ову опцију користе ИТ професионалци ради постизања веће контроле и продуктивности свога рада.

Наставиће се

Предраг Јовановић

Стигло време за зимницу

Паприка са шаргарепом

Време припреме: три сата

Састојци: 3 кг печене црвене паприке, неколико љутих папричица, 1 кг шаргарепе, 4 кашике соли, 300 гр уља, 400 гр сирћета, 3 главице белог лука, веза першуновог и веза целеровог листа, конзерванс.

Начин припреме: Паприку испећи, очистити и исећи на крупније комаде. Љуте папричице испећи, очистити, ситно исецкати. Шаргарепу очистити, обарити је и исецкати на коцкице. Бели лук очистити и ситно исецкати. Першунов и целеров лист опрати и такође ситно исецкати. Све то ставити у дубљи суд, додати уље, сирће, со, конзерванс и лагано измешати. Оставити да одстоји до сутрадан (промешати још који пут), сипати у тегле и налити соком у коме је било поврће.

Напомена: Ако више волите тако, шаргарепа се може изрендати.

Пинџур

Време припреме: цео дан

Састојци: 4 кг парадајза, 6 кг црвене паприке, 3-4 главице белог лука, 150 гр шећера, 100 гр соли, љуте папричице по жељи (5-10 ком.), 300 гр сирћета, 400 гр уља, веза першуновог и веза целеровог листа, конзерванс.

Начин припреме: Парадајз опрати, ставити у неки суд и прелити врелом водом да мало одстоји. Затим га очистити тако што му се скине

кожица и одстране тврди делови, па га исећи на ситно. Паприку опрати, осушити, испећи. Печену стављати у најлон кесу у лонцу и поклапати. Оставити је тако неколико сати, а затим очистити од коже и семена. Паприку исцекати или самлети на крупно.

Парадајз ставити у већу шерпу да се динста (кува) око један сат, а затим додати паприку и све остале састојке и кувати још један сат уз често мешање. Топло сипати у топле тегле.

Напомена: Пинџур сипан у тегле може мало да се запече у топлој рерни. Приликом затварања тегли, треба водити рачуна да у њима не остане ваздуха.

Патлиџан за зиму

Време припреме: три сата

Састојци: 3 кг патлиџана, 2 кесице оригана, главица белог лука, кесица бибера у зрну, пола литра уља.

Начин припреме: Патлиџан опрати и очистити од задебљаног врха. Исећи га на колутове дебљине 1,5 цм и посолити. Оставити да одстоји један сат. Обрисати га и поређати у науљен плех, посути ориганом и уљем. Пећи у рерни загрејаној на 200 степени, 20 минута. Оставити да се охлади а затим ређати у тегле. Између сваког реда стављати ситно сецкани бели лук. У сваку те-

глу ставити бибера у зрну. Остатак уља загрејати и тако врелим залити патлиџан. Затворити тегле. У дубљу тепсију на дно ставити кухињску крпу или папирнати убрис. Поређати тегле тако да се не додирују. Налити водом до једне трећине тегле, вратити у рерну или на ринглу и кувати на средњој температури око сат времена да би се патлиџан стерилисао.

Напомена: Сваку теглу кад се сипа уље треба протрести да би изашли мехурићи ваздуха.

Паприка са пасуљем

Време припреме: 90 минута

Састојци: 2 кг паприке, 1 кг пасуља, 3 дл уља, већа главица црног лука, 5-6 ченова белог лука, 3 кашике соли, 5 кашика шећера, 2 кашике бибера, 1,5 дл сирћета, литар куваног парадајза, конзерванс.

Начин припреме: Пасуљ скувати, оцедити. Паприку исецкати на коцке. Црни и бели лук ситно исецкати и пропржити на уљу, па додати сецкану паприку. Мало динстати да паприка омекша, па додати шећер, со, бибера, сирће, кувани парадајз, оцеђени пасуљ. Све лепо сјединити и динстати још десетак минута. Додати конзерванс, мешати док се не истопи. У тегле се може сипати топло, али и хладно.

Напомена: Можете користити све врсте пасуља, мада лепо и декоративно делује крупнији, нпр. шарени бобанац. У недостатку куваног парадајза, можете користити томатно.

Кисели краставчићи

Време припреме: око три сата

Састојци: 10 кг краставчића, 1,5 л сирћета, 250 гр соли, 350 гр шећера, 2 листа лорбера, 2 кесице бибера у зрну, пола винобрана, мирођија.

Начин припреме: Краставчиће добро опрати (четкицом или грубом страном сунђера), а затим их ставити у одговарајући лонац. У 6 л воде додати сирће, со, шећер, лорбер, бибера у зрну. Ставити да прокува, па додати винобран. Тиме прелити краставчиће и мало их промешати. Оставити их тако два и по до три сата. Поређати у тегле и налити истом водом. У сваку теглу ставити мало мирођије.

Напомена: Мирођија је веома важна јер даје специфичан укус краставчићима. Краставчиће можете и сутрадан ставити у тегле, ништа им неће фалити.

Припремила: Софија Доминковић

КУЛТУРНА БАШТИНА

Научна медицина у Србији

Почеци медицине у савременом смислу код Срба потичу још из 12. века, из манастира Хиландар, за шта су заслужни калуђери који су преводили византијске медицинске списе. Темељно место у развоју српске научне медицине заузима свети Сава, оснивач првих болница, писац најстаријих медицинских списа и противник надрилекарства. Путујући по свету, он је доносио лековито биље, записе и књиге. Стварајући српску цркву, истовремено је стварао и српску државу и културу.

Врхунац успона српска медицина је доживела у 14. и 15. веку. Већ тада су постојале књиге преведене са латинског, а из сачуваних текстова може се знати да смо располагали свим значајним списима тадашње медицине. Тако је у Србији било познато учење античке медицине, затим учење чувене александријске медицинске школе, рановизантијске, салернске и монпељеске школе, и Срби су се лечили на савремен начин. (Постојало је, наравно, увек, као и код других народа, и врачање и гатање.)

Тада настају градске апотеке, оснивају се градске болнице, доносе се прописи из комуналне хигијене, појављују се карантини за сузбијање заразних болести, установе за заштиту лепрозних болесника и сиротишта за напуштену децу. Први градски лекар у Србији помиње се у време Стефана Дечанског. То је био Италијан Филип из Ферме који је радио у Котору, 1326. године. У Призрену се, 1354, помиње име лекара нашег

Прве медицинске установе

Свети Сава је основао прву српску болницу у Хиландару, 1199. године, намењену првенствено за лечење калуђера. Затим је основао и прву болницу на територији српске државе, у манастиру Студеница, 1208. године. Болница се звала „Свети дух“ и у њој су постојала одвојена одељења за душевне и телесне болеснике. Студеничким типиком из 1215. године прописана су правила опхођења с болесницима. С обзиром на то да су ове установе биле намењене искључиво за лечење, оне спадају у ред најстаријих болница у Европи.

породка (Milicinus de Praeserin), а у доба деспота Ђурђа Бранковића у Котору се помиње и први доктор медицине, Јеронимус де Санкто Миниато.

Сачувани медицински списи, пре свега они откривени у библиотеци Хиландара, као и списи из архива града Котора, говоре о успону средњовековне српске медицине и о њеној припадности европској научној медицини тог доба. Она је доспевала у Србију преко лекара италијанског порекла и преко српских средњовековних приморских градова. Упоредна истраживања Хиландарског медицинског кодекса и зборника српске народне медицине показала су да је медицина која је до средине 20. века погрешно сматрана нашем етно-медицином, настала, заправо, на превађеним преводима латинских списа.

У средњовековној Србији словима лечења, осим лекара који су завршили медицинске школе, слично као и у другим земљама Европе, бавио се да-

леко већи број самоуких, такозваних емпирика, који су лекарску вештину изучавали као занат. Осим Кодекса, било је и других превода прикупљених у терапијске зборнике који су били најпопуларнији списи средњовековне медицине, и чувани као највећа драгоценост која је остављана потомцима у наслеђе. Народни лекари су преписивали њихове дотрајале странице, понекад мењали садржину рецепта, дописивали нове. То су били једини приручници по којима се народ лечио па су њихови власници имали велики углед.

Власт Турака прекинула је развој свих грана нашег културног живота, па тако и медицине, која ће све до појаве првог лекара Србина, Јована Апостоливића, са докторском дипломом Јенског универзитета, 1757. године, остати на темељима салернско-монпељеске школе. У 18. и 19. веку учени Срби са територије Аустрије, следећи просветитељске идеје о потреби унапређења здравља становника, почели су да штампају бројне здравствене публикације на српском језику. После Другог српског устанка, српски студенти који су завршавали медицину у Бечу и на другим европским универзитетима, подстакнути родољубљем долазили су у још увек вазалну Србију да подижу здравствену заштиту становништва. Први лекар у Милошевој

Хиландарски кодекс

Хиландарски медицински кодекс, спис непознатих аутора из 15. века, најдрагоценији је споменик старе српске медицине. Открио га је 1952. године у хиландарској библиотеци Ђорђе Сп. Радојчић. Народна библиотека Србије 1980. је објавила фототипско издање хилан-

дарског рукописа са 414 страна факсимила, а девет година касније објављена је транскрипција рукописа и превод старословенског текста на савремени српски језик. У Кодексу су сабрани медицински списи европске науке од 12. до 15. века, који показују да је Србима у средњем веку била доступна европска научна медицина и да је у нас било врло учених лекара.

Србији био је др Јован Стејић, рођен у Араду, 1803. године. Докторирао је у Бечу, 1829. године, и одмах прешао у Србију да буде лекар свог добротвора, Јеврема Обреновића, а затим и кнеза Милоша. У Београду је 1872. године формирано и Српско лекарско друштво са циљем да унапређује здравствену културу, а брз успон српске медицине настављен је оснивањем Медицинског факултета 1921. и његовим даљим радом.

Душко Вуксановић

БРАК У ПООДМАКЛИМ ГОДИНАМА

Замке позног „да”

За разлику од нас овде, правни стручњаци с оне стране океана саветују будућим супружницима потписивање предбрачног уговора да би заштитили наследнике и лишили себе додатних финансијских обавеза

Неко ће то назвати сензацијом. Не дешава се сваки дан да младожења има сто година, а млада деведесет и неку, попут Фореста и Роуз Лансвеј из Калифорније, најстаријих младенаца на свету, чије су венчање после три деценије „забављања”, пролетос забележили медији широм планете.

Постоје, међутим, и брачне сензације о којима новине не пишу, али које у околини главних актера имају ефекат бомбе.

Већина родитеља (ако се руководи традиционалним породичним устројством) пре или касније очекује да од свог подмлатка чује реченицу „женим се”, „удајем се”. Да ли ће их, пак, она обрадовати или сневеселити, друга је прича и зависи од много чега. Али, шта када деци овакву своју изненадну намеру обнародује 80-годишњи отац или мајка?

Ако је неприпремљена, као што углавном бива, породица се наравно нађе у шоку, али убрзо потом наступају забринутост и љутња, што такође не треба да чуди. Сувишно је подсећати да ступање у брак у било ком животном добу представља догађај који суштински мења живот и утиче на све дотадашње односе.

Међутим, што су новопечени брачни партнери старији, комплексност њихове одлуке има већу тежину, подразумева веће обавезе за сваког од њих, али

има и већи распон дејства на њихово непосредно окружење, односно потомство, скрећу пажњу упућени.

Да заборавимо на статус наших увредљиво сиромашних пензионера, за 70-годишњака или 80-годишњака у некој развијеној земљи може се претпоставити да је стекао некакав иметак, да има кућу, уштеђевину, било шта са чиме будући наследници свакако рачунају.

Али, брак мења све. Једно „да” пред матичарем руши планове младих и нестрпљивих потомака, лишавајући их знатног дела наследничких права која су узимали здраво за готово, с обзиром на то да све

ње, пензије, пореске обавезе и наследство. И поврх свега, трошкови лечења.

Те су препоруке вероватно корисне, али звуче као савет некоме ко улази у пословни однос, а не у заједницу која подразумева блискост, топлину и емоцију. Готово без разлике, свим будућим средовечним или старијим супружницима сугерише се да обавезно потпишу предбрачни уговор у којем ће све теме око иметка, наследства, обавеза бити размотрене и договорене. Па се, рецимо, на једном месту каже да у споразуму може да се наведе да супружници немају обавезу да издржавају једно друго.

што би припало само њима сада треба да деле са новим чланом породице.

То су практична али важна питања, па у прагматичној Америци, на пример, постоји велики број правника специјализованих управо за решавање проблема који искрсавају ступањем у брак у позном добу, док на сајтовима, почев од „Њујорк тајмса” до других великих гласила, стручњаци дају правне савете о томе како избећи разне финансијске замке. И, свакако, најчешће се помињу осигура-

без те ставке, наиме, „постоји опасност да би један од супружника могао да буде тужен због неплаћених болничких трошкова оног другог”.

Такође, наводи правни консултант Крејг Ривз у „Њујорк тајмсу”, „ако је један супружник у дому за старе и не може да плаћа трошкове, могућ је развод. То јесте жалосно решење, али захваљујући предбрачном уговору бар супружник који није у дому може да сачува свој иметак”.

Ипак је то Америка, а она је далеко. Оно што може да се по-

реди јесте свакако број бракова старих који је у сталном порасту и код нас и у Европи, као и преко океана. И ту смо сведоци једног занимљивог феномена.

Док се млађи све теже и све касније одлучују на озваничење везе брачним папиром, и радије је бирају заједнички живот без формалних обавеза, старији се опредељују за класичну брачну заједницу и осећај или привид сигурности који им она пружа.

Мушкарци теже подносе усамљеност, те се удовци чешће одлучују на нови брак него удовице. Додуше, у томе неку улогу игра и статистика, јер жене у просеку живе дуже. Према америчким испитивањима од пре неколико година, у најстаријој популацији било је 47 одсто удовица, а само 14 одсто удоваца. Али и кад се разведу, жене, за разлику од мушкараца, не журе поново у други брак. У старосној групи од 45 до 64 године, на хиљаду америчких жена поново се удало 30, а мушкараца се оженило 67, показало је поменуто истраживање.

И без статистичких показатеља и великих научних студија свако од нас заправо може да види и наслути разлоге зашто се двоје људи са већ дугим веком иза себе реши да преостале године проведе заједно.

Некад су ту одлучујући егзистенцијални разлози, некад пријатељска наклоност, обострана потреба за блискошћу или жеља да се побегне од усамљености, ретко али сасвим романтично у питању је и љубавна прича неостварена у младости.

Ово је сад можда друга, идеализована крајност у поређењу с причом о разочараним и незадовољним наследницима, али реалност је и једно и друго. Као и чињеница да је удвоје ипак лакше.

Д. Драгић

Нова граница – 70

Развијени свет се суочава са готово нерешивим проблемом: како да испуни оно што је у својим пензијским системима обећао

Невеселе вести о стању државних рачуна у многим земљама стижу готово свакодневно. Већ хронична криза у Грчкој последњих недеља ескалирала је дотле да се њен банкрот, па и излазак из евро зоне, више не помињу само као теоретска могућност, него и као практична реалност.

У међувремену, дужничка „зараза“ се шири. Француске банке су у невољама зато што су исувише свог капитала инвестирале у грчки банкарски систем. Италији је управо смањен кредитни рејтинг, па ће њено задживање издавањем државних обвезница постати скупље, јер ће инвеститори захтевати веће камате.

На јесењем заседању два главне финансијске институције света, Светске банке и Међународног монетарног фонда – институција створених још после Другог светског рата да буду глобални финансијски ватрогасци, полицајци и хитна помоћ у исто време – такође је констатовано да свет улази у опасну фазу кад је реч о економским перспективама и фискалној стабилности. У првом случају реч је о страховањима од новог круга рецесије, а у другом о опасној неравнотежи државних рачуна, не само на периферији евро зоне, него и у многим важним економијама Запада.

Шта је у таквим околностима судбина оних који зависе управо од ових фактора, од економског раста и буџетских равнотежа – пензионера?

Разуме се, и они деле судбину својих економија. У већини развијених земаља 60 одсто пензија обезбеђује држава. И у већини је пензијски систем лоше испланиран. Пензије се углавном исплаћују из текућих доприноса, односно од опорезивања плата оних који раде.

Овај принцип не би био толико лош да се

не суочава са великим проблемом: сталним повећањем несразмере између броја оних који раде и броја издржаваних (пензионера). У већини западних земаља послератна „бејби бум“ генерација (они рођени између 1946. и 1964) одлази у пензију, док је генерација после њих – њихова деца – знатно малобројнија и због тога принуђена да понесе много већи терет за издржавање генерације својих родитеља.

Сем тога, оно што је цивилизацијско достигнуће – да се продужава животни век – постаје и додатни терет. У готово свим земљама анализе показују да ће за деценију или две фондови бити испражњени, а самим тим систем ће постати неодржив.

Све земље, укључујући ту и оне најбогатије, зато су у тешким недоумицама: да обуздају трошкове са једне стране, а да истовремено многобројне који су завршили свој радни век не осуде на деценије позног живота у сиромаштву.

Свуда су на дневном реду реформе пензијских система али нигде нема универзалне, а поготово не идеалне формуле која би овај проблем решила. Ситуација у свакој земљи је различита. Свима је, међутим, заједничко то да је обавезе својевремено било лако преузимати, а да је данас тешко и скупо испуњавати их.

У истраживању које је спроведено у оквиру ОЕЦД-а, Организације за економску сарадњу и развој, која данас има 34 државе чланице чији се системи заснивају на политичкој демократији и тржишној економији, ниједна није добила највишу оцену у категорији адекватности и одрживости својих пензијских система. Оцену „врло добар“

заслужило је тек неколико земаља у којима је ова област најуређенија (Холандија, Швајцарска, Шведска, Аустралија и Канада). Остале су прошле са тројкама и двојкама – утешно је једино да ниједна није оцењена јединицом.

То истраживање (урадила га је консултантска кућа за финансије и консалтинг „Мерсер“, која има 19.000 запослених и клијенте у 40 земаља) показало је да је данас готово свуда најбољи начин да се смањи укупно пензијско оптерећење – да људи раде дуже. Током тих додатних година примаће плате (веће од пензија), допринеће повећању бруто националног производа и тиме смањити трошак пензија.

У том правцу – подизању година за одлазак у пуну пензију – иду и готово све реформе. Овакво решење донекле ублажава и проблем оскудице младе радне снаге. Са растућим животним веком сви трендови указују да ће нова граница за престанак активног рада са садашњих 65, у не тако далеко време бити померена на 70!

Оно што је такође изнуда, то је да се застави свуда присутна пракса да се у пензију иде превремено, из разних разлога. Случајеви када неко заиста није више способан да ради се, наравно, изузимају, али критеријуми ће ипак бити поострени.

Према једној рачуници, само елиминасање злоупотреба у поступку превременог пензионисања у Европској унији би за следећих двадесет година компензовало додатно оптерећење због продужавања животног века. Довољно за предах док се све не постави на сасвим нове темеље.

Милан Бекин

ОДРЖАНА „РУМСКА ЈЕСЕН”

Етно-храна, фијакери, олдтајмери ...

И овог септембра у Руми је одржана туристичко-привредна манифестација која је на неколико локација у граду и околини окупила велики број учесника и посетилаца. У оквиру четврте по реду „Румске јесени” одржани су етно-фестивал хране и музике, сајам меда, такмичење у вожњи фијакерима, Базар креативности, а у излетишту Борковац надметање у кувању рибљег паприкаша и моторијада.

Учеснике и госте најпре је поздравила Јулкица Симић из Покрајинског секретаријата за пољопривреду, а манифестацију је отворио Горан Вуковић, председник општине Рума.

– Јесен је време када се сумирају резултати у пољопривреди, а 2011. је била једна од родних година. Окупили смо се да покажемо шта смо произвели на њиви и шта су вредне Сремице урадиле у слободно време – рекао је Вуковић.

Дуж Главне улице Румљани су поздрављали више од 300 уче-

сника у дефилеу – чланове културно-уметничких друштава у народним ношњама, чланове школских секција и хорова, мажореткиње из Панчева, фијакеристе, мотоциклисте и олдтајмере.

Веома живо било је и на Градском тргу где су постављене тезге. Етно-фестивал хране и музике окупио је око 40 учесника, углавном са подручја Срема. Ређали су се „Засавица”, Банстол, Нерадин, Геронтолошки центар „Срем”, Павловци, Рума... На штанду Геронтолошког центра могли су се купити ручни радови корисника – ешарпе и мараме од свиле, хеклани столњаци, ташне и корпице, штрикане блузе, џемперии...

На тезгама са пчелињим производима ливадски мед, липов, багремов, мед са зеленим орашчићем, мед за простату, за болести штитне жлезде... Ракија медовача, ораховача, прополис, матична млеч...

На Базару креативности представило се 30 учесника из 16 градова Србије. Своје рукотво-

рине изложили су уметници из Београда, Новог Сада, Сомбора, Суботице, Зрењанина, Врбаса, Панчева и других места.

Василка Златанов из Суботице била је први пут на „Румској јесени”, а на њеном штанду Румљани су могли да купе музичке кутије, кутије за накит, накит од стакла и друго.

Било је на тезгама и колача, сланих и слатких. Посетиоци су их куповали, пробали, а поједине вредне домаћице нудиле су своје ђаконије деци и кући да их понесу.

Даље од центра, на једном од румских фудбалских стадиона, одржано је такмичење у вожњи

фијакерима. Тридесетак екипа такмичило се у вожњи једнопрега, двопрега и вишепрега. А у излетишту Борковац кулinari су се надметали у справљању рибљег паприкаша, чији је мирис мамио посетиоце.

У овом излетишту, као и прошле године, заљубљеници у моторе са подручја целе Србије имали су скуп који је трајао до јутарњих часова.

Генерални покровитељ манифестације била је СО Рума, а један од организатора Пољопривредна стручна служба „Рума” (ПСС).

– Улога Пољопривредне стручне службе је у испитивању потенцијала и умрежавању свих актера у развоју агротуризма, који је нераскидиво везан за пољопривреду. Агротуризам пружа додатне могућности за економско јачање руралних средина, а овом манифестацијом покушавамо да подстакнемо останак младих на селу и активно учешће жена у домаћинствима. Поред тога, учимо земљораднике да храна пласирана у тањиру туристима доноси знатно виши приход него примарна производња – рекла је за „Глас осигураника” Санда Кљештановић, организаторка из ПСС у Руми.

Сва дешавања на „Румској јесени” била су зачињена музиком тамбураша, а свој допринос дали су и Ансамбл народних игара и песама „Бранко Радичевић” и „Деца чувари традиције – Ђерам”.

Д. Р.

МИЋА ЦАКИЋ ПО ЧЕТВРТИ ПУТ
ПОБЕДИО НА „ВИНСКОМ БАЛУ”

Пензионер из Дадинца најбољи винар

На недавно завршеном 26. „Винском балу”, у Власотинцу, за најбољег виноградаря и винара, произвођача црних вина, проглашен је Мића Цакић, пензионер из села Дадинца. То је њему четврта узастопна победа на најпрестижнијој привредно-туристичкој манифестацији у граду на обалама Власине.

У Дадинцу се виноградарством баве готово све породице и то је традиција која се преноси с колена на колена. По вину се овај крај најпре и прочуо јер нема такмичења на коме дадинчани виноградарски и винарски нису побеђивали. Највреднији међу њима, бар последњих десет година, јесте Мића Цакић који, иако пензионер, не напушта своје беспрекорно уређене винограде.

– Све је то засадио мој отац, а сада негујемо брат Сениша, дипломирани економиста, и ја

– беседи Цакић, скромни пензионер и врсни виноградар, који сам не пије и мора да постоји заиста „озбиљан” разлог да на здрави, али су у његов дом сви добродошли на чашу вина.

Мића Цакић истиче да успешну обраду винограда, производњу и продају вина одлично

квалитета не би могао да оствари да не ради заједно са братом Сенишом који је задужен за финансије.

Село Дадинце, где живе Цакићи, поред најлепшег вина у власотиначком крају, прочуло се и као место које има највише интелектуалаца у односу на број

становника. Овде је деценијама посебно привлачан докторски позив па би, како кажу у шали, могли да формирају неколико конзилијума!

Дадинце се налази у планинској недођији, у „лепом исечку природе”. Од стотину кућа, у само педесетак има домаћина. Остале миришу на – пролазност.

– Отишли стари на пут без повратка, а њихова деца, која су посвршавала факултете, кренула су у „бели свет” – каже Божидар Петковић, дугогодишњи учитељ у селу.

И председник општине Власотинце, Срђан Шушулић, истиче да сву похвалу заслужују вредни виноградарски и винарски као што је Мића Цакић јер је приоритет локалне самоуправе обнова винограда, једног од симбола Власотинца.

Данило Коцић

БОЉЕВАЦ

Увек активни пензионери

У последње три године Удружење пензионера и инвалида рада Бољевца по други пут је добило Септембарску награду ове општине.

– Популација од око 4.000 пензионера најбројнија је категорија становништва у општини, а многобројне активности ових најстаријих житеља препознатљиве су у свакој од двадесетак месних заједница – истиче Звонко Марјановић, председник овог удружења.

Звучи помало парадоксално да су ових врућих летњих дана по многим селима најпосећенији били клубови пензионера, а у клубу пензионера у Бољевцу, који ради током читавог дана, већа

је гужва него у било којој кафани.

Руководство удружења се изборило да, уз помоћ општинског буџета, пензионери имају регистран аутобуски превоз до центра општине, омогућено је свим члановима да користе бескалатну позајмицу, организовано је снабдевање зимницом и огревом, често се размењују другарске посете међу пензионерима Србије и Бугарске, а редовне су и посете и помоћ старим и изнемоглим особама у сеоским насељима.

– Иако је Бољевац неразвијена општина, са малим бројем младих и запослених људи, захваљујући пензионерској организацији, старији људи живе свој

Септембарска награда је урочена Звонку Марјановићу

пуни живот и не осећају се нимамо запостављено – каже Звонко Марковић, представник ПУПС-а, партије која је такође иницирала

многобројне активности везане за лекарске прегледе, снабдевање и дружење људи у трећем добу.

Р. Миладиновић

ЖАГУБИЦА

Брига о члановима

Удружење пензионера општине Жагубица има петнаест месних организација и труди се да сваки пензионер осети њихову бригу. Дружења, мерење притиска и шећера у крви, посете бањама и манастирима, подела пакета зимнице, забава и сарадња са другим удружењима, део су њихових свакодневних активности.

Недавна посета манастиру Љубостиња и Врњачкој Бањи одушевила је више од педесет чланова који су кренули на овај излет. Пензионери Жагубице позивају и друга удружења да их посете јер, како кажу, воле да се друже и сваког срдачно дочекају.

п. п.

ПОЖЕГА

Окршаји код „Соде“

Готово цео век у пожешкој општини траје популарност шаховске игре која „обузима“ све генерације, али највише поборника ипак има међу пензионерима. Шах се игра у просторијама Шаховског клуба „Пожега“ који је у елитном рангу наше земље, али окршаји на црно-белим пољима су и у кафанама, берберским радњама, приватним становима, у парковима...

Пожешки пензионери имају своје просторије за разоноду, али се највише најстаријих шахиста окупља у Содацијској радњи Радивоја Аврамовића, која због тога годинама привлачи посебну пажњу. Осамдесетогодишњи Сода, како га Пожежани од милоште још зову, један је од ватренијих и сигурно најстаријих навијача пожешког шаховског клуба.

Сваки слободан тренутак Радивоје користи да седне за шаховску таблу и с неким одмери снагу, али и да помно кибицује сусрете других. На нашој слици посматра дуел између ФИДЕ мајстора Душка Доловића (лево) и Душана Настића.

М. П.

ДЕСПОТОВАЦ

Слава Удружења пензионера

Чланови Удружења пензионера општине Деспотовац на пригодан начин прославили су своју славу на Велику госпојину, 28. августа.

Председник удружења, Момчило Вуксановић – Мома Брада, уручио је овом приликом повеље Драгославу Ђукановићу, председнику УО РФ ПИО, и Бориви Станисављевићу, секретару удружења. Захвалнице за дугогодишњи рад додељене су Божидару Никодијевићу из Миливе, Бранки Обрадовић из Деспотоваца, Витану Марјановићу из Ломнице, Радмили Миленковић из Витанца, Витосаву Милановићу из Грабовице и Удружењу пензионера општине Ђуприја.

На слави је било око 550 чланова и гостију, који су дошли из Београда, Ниша, Врања, Крушевца, Тополе, Лапова, Смедерева, Димитровграда, Јагодине, Свилајнца, Ђуприје, Ћићевца, Варварина и Рековца.

Г. О.

ЂУПРИЈА

Лепа годишњица

Генерација која је 1966. године положила завршни испит металске струке у школи за КВ раднике у Ђуприји, окупила се после 45 година на прослави годишњице матуре.

Није лако било доћи до свих адреса јер је много њих одавно

напустило Ђуприју, а неки живе и у иностранству. Незахвалног, али изазовног задатка да окупи старе другове прихватио се Ђупријски пензионер Милосав Субић коме су помагали и чланови организационог одбора. Од 79 школских другарица и другова који су те године заједно стекли занатско сведочанство, њих 29 је потврдило долазак на „матуру“, а одазвала су се и три њихова професора. Прослава матурске вечери одржана је у веселој атмосфери, у лепом амбијенту ресторана „Колиба“.

С. М.

ВОДИЦЕ

У завичају Пере Тодоровића

И овог лета у Водицама, родном месту Пере Тодоровића, одржано је традиционално прело на коме су вредне домаћице из овог села пред посетиоцима месиле погаче, крофне, уштипке, правиле колаче, плеле чарапе, преле вуну... Кувао се пасуљ и кукуруз, пекла ракија, и од врбовог прућа на лицу места плеле корпе.

– И све то као некада – каже Воја Микић из удружења „Видовача“ – када смо ми као млади уз логорску ватру организовали прела на којима смо причали, певали и играли.

И на овом прелу играли су и певали чланови КУД-ова „Абрашевић“, „Гоша“ и „Станоје Главаш“, а приређена је и изложба воћа и ручних радова удружења жена „Моравска шареница“ из Лапова. Представили су се и чланови „Азањска погаче“ и завичајних удружења „Станоје Главаш“ из Глибовца и „Мезул“ из Влашког Дола. Председник удружења „Видовача“, Миодраг Загорчић, поручио је присутнима да ће до краја године бити завршен кров на спомен-кући Пере Тодоровића, која се увелико гради у родном селу овог некадашњег политичара и новинара.

Сл. К.

ЉУБОВИЈА

Посета Јагодини

Чланови Општинског удружења пензионера из Љубовије сваког месеца иду на једнодневне излете обилазећи лепа и знаменита места Србије. Недавно су били у Јагодини и посетили зоолошки врт, етно парк и неколико сати провели у разгледању града.

– На путу ка Јагодини прошли смо кроз Овчарско-кабларску клисуру. Застали смо да се одморимо у Овчар бањи у којој је неколико српских светиња, веома лепих манастира. Путовање

је било занимљиво, прошли смо кроз Ужице, Чачак, Краљево и Крагујевац и одушевљени смо јер смо имали прилику да видимо и те градове – каже Раденко Пуцаревић (88), најстарији љубовијски пензионер и редован путник на сваком излету који организује ово удружење пензионера.

М. М.

ПИРОТ

Златни прсти

У дворишту Музеја Понишавља у Пироту, у прекрасном амбијенту, 8. септембра увече одржана је манифестација „Златни прсти“ у организацији удружења „Бели мугри“. Повод за овај догађај био је дан ослобођења Пирота и двадесет година независности Македоније.

Манифестација „Златни прсти“ је на најбољи начин пиротској јавности представила македонска национална јела и рукотворине. У припреми су учествовале Македонке које живе у Димитровграду, Белој Паланци, Пироту и чланице удружења

„Бели мугри“. Оне су показале сву разноликост македонске кухиње, од чувеног тавче на гравче, до пилава, турлитаве, малиђана, а посетиоцима су се посебно допале питуљице из кичевско-охридског краја, кадаиф и штипска пастрмилија.

Поред македонских националних јела и других ђаконија, у дворишту музеја били су изложени и ручни радови, дело пиротских Македонки. Организаторима су помагале и чланице удружења „Вардар“ из Ниша, које имају богато искуство у организацији оваквих скупова.

Манифестацију је отворила и госте поздравила Весела Ђорђевић, председница удружења „Бели мугри“ у Пироту.

С. П.

НИШ

Бање и манастири

Чланови Месне организације пензионера „Ратко Павловић“ из нишке општине Пантелеј организовали су до сада пет једнодневних излета у исто толико српских бања. „Поход“ на бањско-климатска лечилишта започели су у Врњачкој Бањи, а наставили у Пролом бањи, Горњој Трепчи и Сијаринској бањи, да би га окончали боравком у Рибарској бањи, где су уживали у чарима које ова лепотица подно Јастрепа пружа посетиоцима.

У другој фази излета пензионери из нишког насеља Дурлан посетиће српске духовне светиње, манастире Жичу, Љубостињу, Ђурђево ступове, Раваницу и Лазарицу. Овогодишњи програм Комисије за одмор и рекреацију окончаће се, како кажу Миливоје Милић, председник, и Радомир Пешић, секретар МО пензионера „Ратко Павловић“, посетама културно-историјским знаменитостима Крагујевца, Јагодине, Неготина, Зајечара и Пирота.

С. Н.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Како до помоћи геронтолошке сестре

Пензионерка сам и живим у београдском насељу Карабурма. Очекује ме ускоро операција кука, а имам и низ других обољења па сам се обратила Геронтолошком центру на општини Палилула да ми, ако имам на то право пошто живим сама, након операције омогуће помоћ геронтолошке сестре док не будем поново могла самостално да се крећем. Скупила сам и предала све папире и после неког времена су ме обавестили да је одобрено да ме геронтолошка сестра обилази сваки дан по два сата. Након тога ми се јавила једна женска особа и рекла да ће да дође код мене да се договоримо око плаћања, пошто ми пензија за неки динар прелази 20.000 па морам да платим неку партиципацију.

Ја сам се сложила и она се сутрадан појави-

ла. Уместо било каквог договора почела је да ме убеђује да одустанем од свог захтева јер ћу наводно да чекам годину дана и јер то није ништа посебно, а није знала ни да ми каже шта тачно ради геронтолошка сестра. Ја сам јој одговорила да сам чекала и операцију кука па сам је дочекала и да нећу да одустанем, а онда је она почела да ме испитује да ли имам децу и што ме она не обилазе сваки дан и на крају ми рекла да сам ја уствари за дом. Била сам потпуно изненађена и запрепашћена и поновила јој да нећу да се предомислим, али сад стварно не знам шта и када могу да очекујем. Молим вас да се распитате да ли је овакав поступак нека нормална процедура или је ово нешто изузетно.

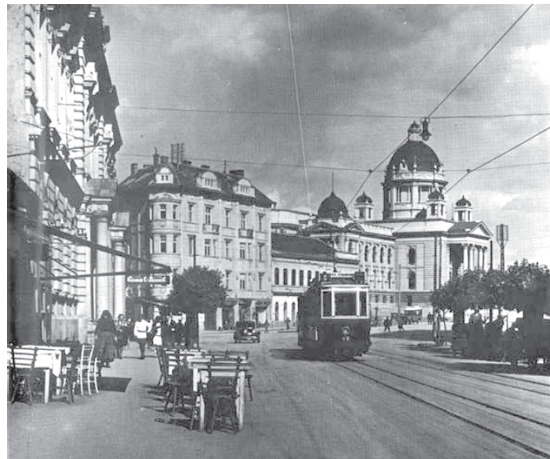
Име и адреса познати Редакцији

Некад и сад

Социјално-политички закони Југославије

Ради регулисања прилика и радних одношаја тог „индустријског“ радништва, донети су још 1922. Закон о заштити радника, Закон о инспекцији рада, Закон о осигурању радника и Закон о пензионом осигурању радника у Словеначкој и Далмацији, којима је 1924. следио Правилник о рударским братимским благајнама, а 1927. Уредба о посредовању рада. Ови законски прописи допуњавани су током следећих година допунама и изменама Уредбе о посредовању рада и разним социјално-политичким одредбама Закона о радњама, финансијских и других закона. Велик напредак учињен је 1937. године када је издата Уредба о утврђивању минималних надница, закључивању колективних уговора, помирења и арбитражи, којом се сваком раднику обезбеђује законски минимум за његов рад. Надаље је 1937. године издата Уредба о спровођењу осигурања за случај изнемоглости, старости и смрти, којом се Закон о осигурању радника спроводи у живот и у овој својој трећој грани. Коначно се спрема у тој години и проширење важности Закона о пензионом осигурању службеника на целу земљу.

(Осигурање радника у Краљевини Југославији, Загреб, 1937)

Социјално осигурање у Републици Србији

Од уставних одредби у оквиру људских и мањинских права и слобода, преко националних прописа, кроз законску и подзаконску регулативу, систем социјалног осигурања у Републици Србији заузима важно место. У овој области део правног поретка Србије чине и општеприхваћени принципи и правила међународног права и међународни уговори које је наша земља закључила, односно којима је приступила. Појам социјалног осигурања, у ужем смислу, подразумева све гране тог осигурања, а у оквиру правних прописа области – здравственог осигурања, пензијског и инвалидског осигурања и осигурања за случај незапослености.

У области социјалног осигурања на снази су Закон о здравственом осигурању, Закон о здравственој заштити, Закон о пензијском и инвалидском осигурању, Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености, Закон о условима за заснивање радног односа са страним држављанима и Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање. Поред наведених закона, област социјалног осигурања је уређена и међународним билатералним уговорима о социјалном осигурању које је Република Србија закључила са другим земљама, као и конвенцијама и актима међународних организација као што су Међународна организација рада, Савет Европе и друге. **Ј. О.**

Накнада за инвалидност

? М. Ј., Пирот: Од 1978. године радим у државном предузећу. Од инвалидске комисије сам добио решење о инвалидности III категорије 1992. године. Након тога наставио сам да радим исти посао (машински бравар) али са најнижом вредношћу коефицијента рада. За све претходне године није уследило повећање коефицијента рада на вредност коју решење о инвалидности дозвољава. Да ли имам право на новчану надокнаду што за претходних 19 година рада нисам добио повећање коефицијента, а све у складу са решењем о инвалидности?

Одговор: Смисао накнаде инвалидима рада је да буде покривена разлика у заради ако је до те разлике дошло расподељивањем инвалида рада на друго радно место због настале инвалидности. Питање је да ли би Ваша зарада била иста и да нисте постали инвалид рада, или сте Ви наставили да радите свој посао са неким олакшицама које су произвеле ипак мању зараду. Да ли Вам припада накнада или не као инвалиду рада

треће категорије сазнаћете ако поднесете захтев за признавање права на накнаду. Уз захтев треба поднети податке о расту зарада у Вашем предузећу од 1992. до 2003. године, као и податке о једном упоредном раднику који је радио на истим словима као и Ви пре настанка инвалидности и са приближно истим стажом. После 2003. године затечене накнаде инвалида рада се другачије усклађују и исплаћују.

Допринос за допунску делатност

? Верица Илић, Ваљево: Од 1. 1. 1998. до 1. 11. 1999. године обављала сам допунску делатност (СЗР) и плаћала паушално порез на доходак и ПИО допринос, а од 1. 11. 1999. године до 4. 2. 2011. године плаћала сам ПИО доприносе на основу оствареног дохотка. С обзиром на то да сам из редовног радног односа напустила 35 година радног стажа и планирам раскид радног односа и одлазак у пензију, да ли имам право за целокупан уплаћен ПИО допринос из допунске делатности, од 1. 1. 1998. до 4. 2. 2011. године, за остваривање права на пензију Фонда ПИО самосталне делатности?

Одговор: Предузетничка допунска делатност ће Вам се рачунати у пензијски основ уз остварену зараду из радног односа од 2003. године по Закону о ПИО из 2003. године. До тада нема законске могућности да

Вам се сабира основница осигурања из допунске делатности са оствареном зарадом. Податке о оствареном приходу од допунске делатности прибавићете од Пореске управе општине где сте имали пријављену СЗР.

Потврда о редовном школовању

? Зоран Коспић, Инђија: Син ми иде у средњу школу. Прошле године је остварио право на породичну пензију по смрти мајке. Да ли ова пензија мора сваке године да се обнавља, односно да ли треба слати, доносити уверење да је редован ученик средње школе?

Одговор: За ђаке средње школе и студенте који студирају на рачун буџета Републике Србије потврде о школовању доносе се једном годишње, тј. приликом уписа сваке школске године. Студенти који сами плаћају студије – самофинансирајући, треба да доставе школску

потврду приликом овере сваког наредног семестра, тј. два пута годишње. Ваш син је у средњој школи редован ученик и почетком сваке школске године треба да обезбеди потврду за ту школску годину, до 30. септембра, да не би дошло до прекида у исплати породичне пензије.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

Словеначка пензија

? Мирјана Костић, Нови Сад: Право на инвалидску пензију сам остварила 1999. године са укупно признатим стажом од 18 година и девет месеци. Моје прво запослење је било у Словенији, од 12. 5. 1976. до 31. 8. 1991. године. Поседујем и решење из пензијског завода Словеније којим ми је признато још 24 месеца радног стажа почев од 31. 8. 1991. године, уз новчану накнаду. Ја сам се у међувремену запослила у Србији, почев од 2. 11. 1992. године и тако прекинула право по словеначком решењу. Када сам у Србији остварила право на инвалидску пензију, признат ми је стаж из Словеније само до 26. 6. 1991. године, када је проглашена њихова независност и тиме ми је остао непризнат стаж у трајању од једне године и четири месеца. Фонд ПИО Србије ме је обавестио да је покренут поступак по службеној дужности за поновно одређивање пензије, али од Словенца нисам још добила никакво обавештење. Да ли је споразумом са Словенијом прецизиран неки рок за решавање предмета и да ли ће ми они сада признати тај стаж? Да ли имам право на надокнаду разлике у висини пензије за протекли период јер би ми стаж заправо био 20 година? С обзиром да сам навршила 60 година живота, да ли могу сада да остварим право на старосну пензију и да ли би то за мене било повољније?

Одговор: Логично је да је Србија приликом Вашег пензионисања признала стаж само до отцепљења Републике Словеније, што су учиниле и друге републике приликом распада СФРЈ. Рок за доношење решења о прерачуну пензије по споразуму са Словенијом не постоји, али логика ствари налаже да се не ради о хитном поступку, с обзиром да су то све пензионери који већ примају пензију. Приликом признавања права од стране Словеније, сигурно ће Вам бити признат и стаж после 25. 6. 1991. године до престанка осигурања у Словенији.

Република Словенија ће Вам исплатити овај део пензије по стажу после 25. 6. 1991. године најраније од дана признавања права. Ако Вам се призна право на инвалидску пензију, то ће бити од 1. 12. 2010. године. Уколико Вам словеначки фонд не призна право на инвалидску пензију, свакако ћете имати право на старосну пензију од дана испуњења услова по прописима Републике Словеније. Старосна пензија није повољнија од инвалидске пензије, то је заблуда. Услови за инвалидску пензију су увек повољнији.

У пензију по сили закона

? Љиљана Бабовић, Брус: Молим Вас за објашњење да ли жена са навршених 60 година живота и 28 година радног стажа, запослена у локалној самоуправи, мора да иде у пензију?

Одговор: Жена осигураник са овим годинама живота и радним стажом испуњава услов за остваривање права на старосну пензију, али не мора да иде у пензију. Жена, као и мушкарац осигураник, мора да иде у пензију по сили закона када наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања. Одлазак у пензију по сили закона прописује Закон о раду, док Закон о ПИО само прописује услове за остваривање права на пензију.

Жена осигураник са овим годинама живота и радним стажом испуњава услов за остваривање права на старосну пензију, али не мора да иде у пензију. Жена, као и мушкарац осигураник, мора да иде у пензију по сили закона када наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања. Одлазак у пензију по сили закона прописује Закон о раду, док Закон о ПИО само прописује услове за остваривање права на пензију.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	РАЗОТКРИ- ВАЊЕ НЕКЕ ПОДВАЛЕ	ОСОВИНА (СКР.)	СТАРОЕГИПТ. БОЖАНСТВО	УЖИВАЛАЦ У ТУЏИМ МУКАМА	ПРИТИСАК	СЛАНО ЈЕЗЕРО У ТУРСКОЈ	ОБЕСИТИ О НЕКУ КУКУ
ЗАРОБЉЕ- НИШТВО							
МАЊИ АСТАЛ, СТОЧИЋ							
СИМБОЛ СУМПОРА		ГРАД У ТУРСКОЈ					
		МЕСТО ЗА СЕНО					
КУЋНИ САВЕТ (СКР.)			ИЗВРШНИ КОМИТЕТ (СКР.)			ОЗНАКА ЧЕЛИКА	
			ЈЕДНАКИ			РТВ УРЕЂАЈ	
БРАЗИЛ. СИТНА НОВЧАНИЦА					АНТОНИЈЕ ИСАКОВИЋ		
					ПОТЕЗ ГУДАЛОМ		
ГОТОВО ЈЕЛО ЗА КАСНИЈУ УПОТРЕБУ							
ШАВ НА ЖЕНСКОЈ ЧАРАПИ				МЕСТО У СРБИЈИ			
				МЕСТО У СЛОВЕНИЈИ			
ОДСЕЧЕНИ КОМАДИ ХЛЕБА							АКОНТАЦИЈА
АД АКТА (СКР.)			МЕРА ЗА ТЕЖИНУ ВОДОВОД, ОТВОРИ				
СИМБОЛ ВАНАДИЈУМА		ПИСАЦ БЕРНАРД КАМЕНИ ЗИД			АВЕНИЈА (СКР.)		
					ВРСТА МАЈМУНА		
ВРСТА ПАПАГАЈА						ПРВО СЛОВО	
						МАЛИ ВРАПЦИ	
ГРАД НА АТЛАНТСКОЈ ОБАЛИ							
ЕСТОНАЦ (КРАЂЕ)				УМЕТНОСТ (ЛАТ.)			
				ЗАСАЂИВАТИ			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ОПЕРА ПУЧИНИЈА						РАНИЛИ ФУДБАЛЕР, РАЈКО
	АМЕРИЧКА МОНЕТА				ПРОМЕТИЈУМ		
ФИЛМСКА ЗВЕЗДА					ВРСТА МИНЕРАЛА		
ОРОЗ ПУШКЕ (МН.)							
СИМБОЛ ЛАНТАНА			ВРСТА МИНЕРАЛА ОКЛАХОМА (СКР.)				
ОЗНАКА АУСТРИЈЕ		НЕСТАТИ ОДЛАЖЕЊЕМ					
		АМПЕР					
НАШ ПИСАЦ СЛОБОДАН							

Драгош Јовановић

Молим за реч

Све више извозимо шерпе и лонце. С обзиром на све чешћа поскупљења хране у Србији, нама више неће ни бити потребни.

Целе ноћи ми је завијао неки пас испод прозора. Ујутру сам га спаковао и послао у Европску унију.

У Клиничком центру кажу да се 99,9 одсто њихових за- послених бори свим силама против корупције. Али, па- цијенти су баксузи. Они увек налете на оних 0,1 посто.

Статистичари тврде да сваки наш грађанин издво- ји у просеку 350 евра годишње за подмићивање. Али, кад уђемо у Европу, моћи ћемо да издвајамо и више.

Наши министри кажу да је неизвесно кад ћемо добити датум за почетак преговора с Европском унијом. Ја ми- слим да је датум већ одређен: први април.

Дејан Патаковић

Доскоци

Доскочили смо непријатељу. Прешли смо на његову страну.

Они којима смо шапутали у школи сад вичу на нас. Када смо премотали траку, схватили смо да имамо ло- ше памћење.

Није лако Србе дозвати памети. Расула се по свету. Ми смо пољопривредна земља. Гајење ладолежа је наша ужа специјалност.

Плурализам мишљења састоји се у томе да нико ниције не поштује.

Адвокат ми је узео паре уз коментар: „Жалим случај!“

Раде Ђерговић

Милеико Косановић

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: Самаран, апарати, маратон, отомани, пикир, в, он, ј, ла, украси, зао, Ава, д, талас, аколада, но, ама, Отава, б, Сона, са, трицикл, ат, лат, анамити, ни, ујам, к, Фрањо, Акра, ер